

Nemunas

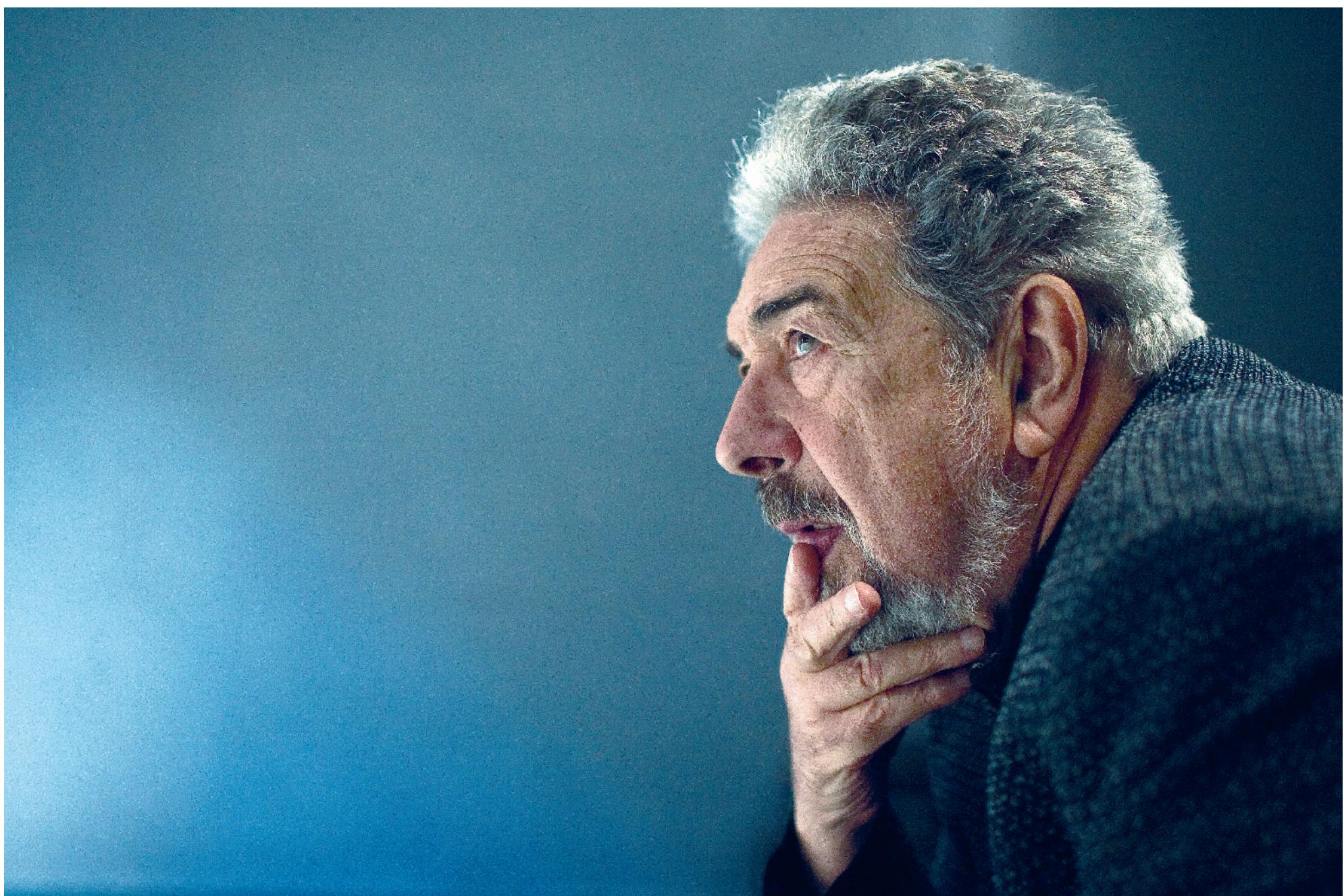
Nr.7
(280-721)

2010 m.
vasario 18-24 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Kauno kamerinio teatro meno vadovas ir režisierius Stanislovas Rubinovas. Gintaro ČESONIO nuotrauka

Tiltai

Turime brėžti ilgesnę liniją... 3 p.

3-7 p. Knygų siena

9 p. Eugenija ŽAKIENĖ

Eugenija ŽAKIENĖ

Orkestras švenčia
gimtadienį

Nemirtingieji

Gediminas JANKAUSKAS

O laivas
vis dar plaukia

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Vytauto vardu
Praeities sekliai

Andrius JAKUČIŪNAS

Kas nors kita –
tik ne meilė

Argentinos
tango
nostalgija

2 p. 12 p.

10 p.

9 770 134 314007

Vytauto vardu

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Vasario 11 d. dar tik iš tolo skambėjo šventiniai trimaiti, tačiau, kaip kalbėjo Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktorius Gintautas Surgailis, visas vasario mėnuo pažymėtas iškilmų ženklu. Be visų kitų – dar ir muziejaus gimtadieniui, kuris šiemet švenčiamas labai pakiliai. Jubiliejus laukia tik kitais metais, tačiau vasario 11 d. po daugiau nei metus trukusios rekonstrukcijos oficialiai atidaryta.

Didžioji muziejaus salė. Atnaujintoje erdvėje – iki šiol nerodyti eksponatai: 1676 m. išleista Kazimiero Simonavičiaus knyga „Didysis artilerijos menas“, Lietuvos okupantų ir partizanų ginklai, lietuviški automatai, taip pat 1901 m. Jono Styko nutapytas paveikslas „Vytauto priesaika“.

Pagrindinė muziejaus ekspozicijų salė atnaujinta iš pagrindų, anksčiausiai primena tik senosios durys ir paveldosaugininkų saugoti radiatoriai. Ekspozicija sudaryta iš skirtingų laikotarpiai eksponatų, todėl tapo tarsi kitų muziejaus erdviių preliudija, solidžiu ir respektabiliu įvadu. Rekonstruota pagrindinė salė – pati pirmoji, remonto dar laukia keliolika kitų muziejaus erdviių.

„Muziejus yra tiltas, mus jungiantis su praeitimi. Jame geriausiai galime pajusti istorijos dvasią. Čia sukaupta istorinė medžiaga apie didžiuosius karvedžius, kariuomenę ir jos istoriją. Ne veltui Didžioji salė pavadinta Vytauto Didžiojo vardu. Norime, kad kiekvienas, aplankęs muziejų, iš jo iš-

eių didžiuodamasis, jasdamas pagarba šalies istorijai“, – kalbėjo direktorius G. Surgailis.

Pompastikos ir iškilmingumo netrūko ne tik atidarant naują salę, bet ir ceremonijos metu. Tarp tarpukario laikus menančių sienų sklandė senosios kariuomenės dvasia ir aidėjo griežti šükiai. Renginio metu buvo atnaujinta ir pasirašyta sutartis tarp muziejaus ir Šaulių sajungos. Šaulių sajungos vadasis Juozas Sirvinckas ir muziejaus direktorius G. Surgailis ją patvirtino parašais. Be to, muziejas dar buvo apdovanojotas medaliu „Už tarnystę Tėvynėi“. „Karo muziejuje eksponuojama daug Šaulių sajungos vėliavų, prizų. Tačiau kartu su direktoriu jau esame aptarę ir naujos knygos, kurioje bus sudėtos visos vėliavos, idėja. Manau, šis darbas yra labai prasminges“, – pasakojo J. Sirvinckas.

Vis dėlto daugiausia dėmesio salės atidarymo iškilmėse teko išpūdingam naujam eksponatui – istorinei Lietuvos-Lenkijos valdovo Augusto II karališkojo pulko vėliavai. Autentiška vėliava šiuo metu saugoma Švedijoje. Viejoje jos pusėje vaizduojamas Lietuvos herbas Vytis, o kitoje – Lenkijos vėliava. Ją atkūrusi tekstilininkė Bronė Neverdauskienė dirbo net dvejus metus. Menininkai teko nuykti į Stokholmo karo archyvus, kuriuose ji analizavo istorinę medžiagą. Tik tuomet prasidėjo pats vėliavos siuvimas. Menininkė prisipažista, jog laikytis autentikos buvo gana sudėtinga. Tačiau po sunkaus darbo dabar galime grožeti tokia vėliava, kokia

Vėliavos pakėlimo ceremonija.

ji buvo XVIII a. pradžioje – atkurto spalvos, išblukusios, išsitrynuotos detalių.

Vėliavos pakėlimas buvo lydimas dar XVIII amžiui būdingo ceremoningumo, kurį pakomentuoti buvo pakviestas Vytauto Didžiojo muziejaus direktoriaus pavaduotojas

Arvydas Pociūnas. „Gal karinės komandas šiandien jus ir baugina, tačiau aš kitaip neįsivaizduoju vėliavos pakėlimo ceremonijos. Ritualai ir ceremoniai visais laikais buvo svarstomi, jais buvo abejojama, tačiau jie mena ir liudija gana senus laikus. Svarstyta ir pačios vėliavos

reikšmė bei vertė. Manau, jog tai divizijos, o ne asmeninė valdovo vėliava, nes ji gana kulklios puošybos. XVIII a. ceremonijos tiesiog klestėjo, jų buvo laikomasi tarpukariu, todėl ir mes turime tėsti tradicijas. Tai svarbu, nes mūsų kariuomenė taip pat yra senosios tėsinys, o ne naujai surakta“, – kalbėjo A. Pociūnas.

Iš pradžių simbolines vinius iškalti buvo pakviesti: tekstilininkė B. Neverdauskienė, buvęs muziejaus direktorius Juozas Jurevičius, Kauno ceremoniečius, Lietuvos bajorų vadas Kęstutis Ignatiavičius, Vytauto Didžiojo muziejaus direktoriaus pavaduotojas A. Pociūnas, Šaulių sajungos vadas J. Sirvinckas, VDU docentas Jonas Vaičenonis, o paskutinę vinį pagal senasias kariuomenės tradicijas iškalti muziejaus direktorius G. Surgailis, lygiai taip, kaip anksčiau darydavo garbingiausias vadas.

Pristatydamas salės ekspoziciją muziejaus direktorius padėkojo visų skyrių darbuotojams, kurie dirbo ją kuriant ir išrengiant. Šioje salėje bus galima ne tik su ja susipažinti, bet ir pažiūrėti 45 minučių trukmės filmą apie Lietuvos istoriją nuo valstybės sukūrimo iki šių dienų.

„Vytauto Didžiojo laikais Lietuva buvo didesnė net už Romos imperiją“, – iškilmingai pareiškė G. Surgailis.

Muziejaus saugyklose dar liko beveik 233 tūkstančiai eksponatų. Tačiau juos pamatysime tik tada, kai bus suremontuotos kitos salės. Darbai prasidės netrukus, nes jos remontui jau parengtos. O reprezentacinėje Vytauto Didžiojo muziejaus salėje bus rengiamos įvairios šventės. Ir visuomeniniai, ir privatus renginiai, kurie atitiks salės iškilmingumą bei statusą.

Autorės nuotrauka

Jaunojo Kipro Petrausko žavesys. Ypatumai. Nors dainininkas buvo labai emocionalus, asmeninės šeimos detales laiškuose neminimos, jie itin subtilūs.

Muziejininkams labai gaila, kad laiškai išnyko. Gal dar pasiilgę grįšime prie jų.

– Ir išduodate visas juose rastas paslaptis?

– Ne, visų neišduodame. Muziejininkai dar ir kiek jų turi. Mūsų muziejuje nelabai didelis, todėl ir paslapty mažesnės, tačiau žmonių asmenybės – išpūdingos. Teatro žmonės labai atraktyvūs.

– Kaip K. Petrauskas apibūdina jo buito interjerą? Toks solidus klasicinis stilius keistai dera su teatro žmogaus laisve ir polėkiu.

– Jis buvo pasiturintis ir solidus žmogus, pas kurį svečiudavosi žymūs asmenys. Net Fiodoras Šaliapinas. Taigi namai turėjo atitiki tokį statusą. Jie atspindi ir to meto mados tendencijas. Mes, pamatę restauratorių atkurtas sienų spalvas, taip pat nustebome. Tačiau tokius sluoksnius jie atrado, vadinas, taip ir buvo. Viskas, žinoma, ne vieną kartą keitėsi, tačiau

dos gavome iš E. Petruskienės. Šiuo metu restauravome kėdes. Sienų dekoras gana margas ir ryškus. Jis ne patiko Aušrai Petruskaičiui, tačiau restauratoriai tokį sluoksnį atrado.

Tiesa, ekspozicija ir jos eksponavimas dar keisis, šiuo metu pristatomas tarpinis variantas. Tai, kas darbar rodoma epizodiškai, bus išplėsta ir papildyta.

Didžiuojamės išpūdinga Lietuvos dailininkų kolekcija. Visi paveikslai K. Petruskui dovanoti, nes jis nebuvó kolekcininkas. Ir šiaip vertingų dovanų būta nemažai, nes labai iškilmingai švesti jo darbo scenoje jubilejai. 1936 m. buvo grandiozinės iškilmingės. Išlikę daug nuoširdžių, ranka rašytų svečiinių. Tada K. Petruskus buvo apdovanotas Gedimino ordinu. O už surinktas lėšas įteiktas net Rainių dvaras ir automobilis. Tai rodo, kaip jis buvo vertinamas. K. Petruskas savo vertę taip pat jaučia ir net ja naudojosi, todėl atsiliepiam apie jį yra visokių. Kai kurių, tieša, negalime lankytujoms pateikti, nes neturime įrodymų. Teigiamus vertinimus viešinti daug paprasčiau. Nė viena didelė asmenybė nėra vienareikiškai suprantama.

– Sunku dirbti su viską atsimančiais žmonėmis?

– Mes visada sakome: su gyvais sunkiau nei su mirusiais. Įnorū, pagiedavimui ir priekaištū visada nemažai sulaukiame.

Nukelta i 7 p.

Adskio krislas

*Vilniuje iš Prezidentės rūmų
Net žiemą perkūnija gruma...
Doriems veikėjams nėra ko jausmintis,
O nedoriesiemis – dėvēti sauskelnes...*

Antanas

Praeities sekliai

Po renovacijos lankytøjų laukia Kipro Petrusko memorialinius butas, šiuo metu įrengtas kaip atskira, savarankiška M. ir K. Petruskų muzikos muziejaus ekspozicijų dalis. Pristatomi atnaujinti memoriaių kambariai: K. Petrusko kabina, Elenos Žalinkevičaitės-Petruskienės kambarys bei svetainė, kuriuose svečiai pamatyti autentiškus baldus, paveikslus, asmeninius daiktus. Dalis memorialinių baldų yra restauruoti, atkurtos originalios sienų, grindų spalvos, langų forma. Viename iš kambarių eksponuojama Petruskų namo istorija ir giminės genealoginis medis, kitame – kartu su paroda „K. Petrusko gyvenimo ir kūrybos apžvalga“ pristatomai UAB „Terra media“ būsimų ekspozicijų projektai ir pastato renovacijos eigos fragmentai.

Apie naujają ekspoziciją ir muziejininkų kasdienybę pasakoja muziejininkė Vida BINGELIENĖ:

– Kodėl ekspozicija buvo keičiama net kelis kartus?

– K. Petruskas mirė 1968 m., o kitais metais imtasi kurti muziejų. Pirmoji ekspozicija atidaryta tik 1977 m., nes muziejai greitai nesukuriami. Tuo metu čia buvo gyvenamieji butai. Juos nuomojosi labai išairių žmonės. Dar ir dabar kas nors užėina ir praneša, kad yra susiję su šiuo namu. Tas erdves reikėjo perversti muziejaus patalpomis, iškurti ekspozicijų salės ir sukaupti fondus. Autentiškas išliko tik K. Petrusko butas, kuris dabar įkurtas kaip atskira ekspozicija.

Atnaujintame darbo kabinete viskas autentiška: baldai, užuolaidų, kurios retai išlieka, fragmentas, net

tiltai

Kauno kamerinio teatro meno vadovas, režisierius Stanislovas Rubinovas, kviesdamas kolegas ir bičiulius į savo 80-ąjį gimtadienį, priminė, kad tai yra ir jo kūrybinio darbo 60-metis. Visi šie dešimtmeciai – ryski ir spalvinga menininko paletė: tai pirmieji vaidmenys Rusų dramos teatre, per 50 opeiros, operečių, miuziklų vaidmenų Kauno muzikiniame teatre, solinės programos Lietuvos valstybineje filharmonijoje, režisūrinis darbas radijo teatre, scenarijai, pedagoginė veikla. Jis – vokalo dėstytojas Kauno muzikinio teatro studijoje, dainuoja jamosios poezijos pradininkas; pagaliau – Jaunimo studijos „Dirbtinio pluošto“ gamykloje iškūrėjas – tai ir buvo Kauno kamerinio teatro pradžia. Visko nesuminėsi ir nesuskaičiuosi, tuo labiau kad maestro nemégsta dairyti atgal. Tačiau mūsų skaitytojams neatsisakė papasakoti vieną kitą gyvenimo ir kūrybos epizodą. Stanislovą RUBINOVĄ kalbina Gražina Viktorija PETROŠIENĖ.

– Šešiasdešimt metų scenoje nebuvu vienatis kelias. Jame daug įvairių virsmų, posūkių. Galbūt net į tam tikrus etapus suskirstytumėte šį laiką?

– Taip, gali susidaryti išpūdis, kad aš stai-ga vieną išduodu ir metuos iki kitą veiklą. Da-bar kalbėdamas pabandysiu ir pats pamastyt, kiek išties būta to virsmo. I meną atėjau dar ankstyvoje jaunystėje. Galbūt apeisiu vieną etapą – karo metus. Šis laikotarpis man buvo ypač sunkus, iš jų dabar paprasčiausiai nesigiliusiu ir nepasakosiu, nes tai atskira ir plati tema...

– Bet tai labai skaudus jūsų gyvenimo tarpsnis... Ar štie įsgyvenimai turėjo itakos, kad pa-sukumėte į kūrybinę sferą?

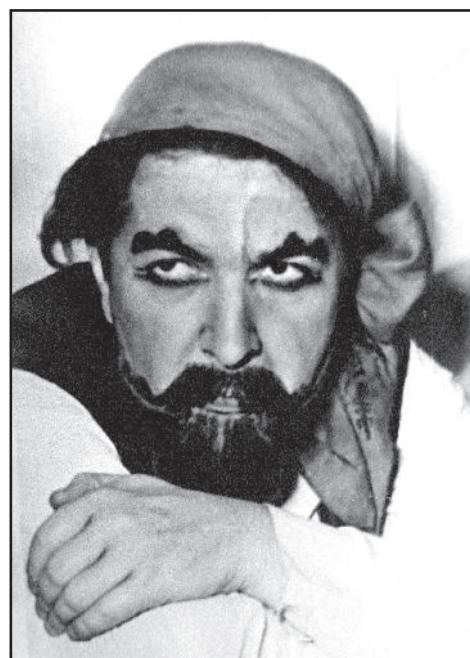
– Vokiečių okupacijos metais mano tévą ir visus gimines sušaudė. Mes su motina pabégome, slapstémés miške. Tokioje žemineje dešimt mėnesius gyvenau, žiemą ir vasarą. Buvo labai sunku – badas ir šaltis. Bet sunkiausia turbūt ne tai. Sunkiausia – nuolatiné mirties baimė. Ir dar vienas dalykas – miške aš praleidau laiką nuo vienuolikos iki keturiolikos metų. Ne tik nesimokiau, bet nemačiau né vienos knygos, jokio spausdinto žodžio. O kai buvau keturiolikos, pradėjau dirbti ir net negalvojau mokyti. Tik suėjus šeoliokai aš gržiau, jeigu taip galima sakyti, į civilizuotą pasaulį. Pradėjau skaityti knygas. Mane tiesiog užsupo meninės informacijos srautas, kurį tada gavau.

– O kaip atsitiko, kad būtent tokia literatūra, tokia informacija pasiekė pirmiausia?

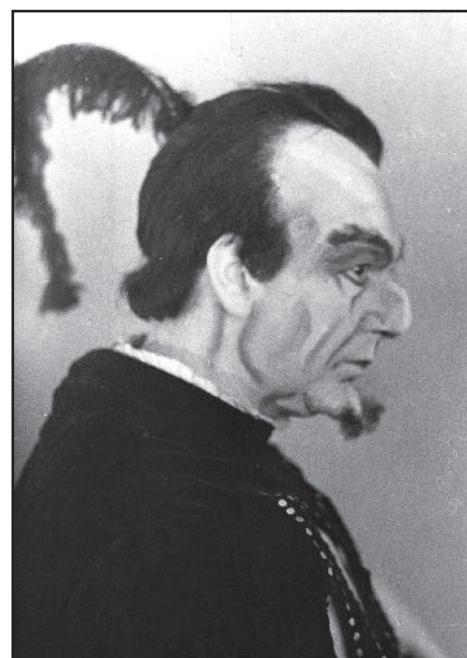
– Vaikystėje labai pamilau poeziją. Karo metais, kai bendrovom tik su motina, ji rūpinosi mano edukacija – citavo eiléraščius, kuriuos prisiminė, niūniuodavo operų melodijas. Nuo šešiolikos – vėl vidurinė mokykla, kurioje vi so labo mokiausi tik penkerius metus. Buvo labai sunku eksternu išlaikyti visus egzaminus ir gauti brandos atestatą. Aš jį gavau būdamas dvidešimt vienerių metų, tada jau aiškiai žinojau, ko aš noriu. Tuo metu domėjaus dainavimu, nes paaiškėjo, kad turiu gerą balsą, ir teatrui. Vilniuje tada vaidinau saviveikliniame dramos ratelyje, taip pat ir dainavau.

– O kas atrado jūsų balsą?

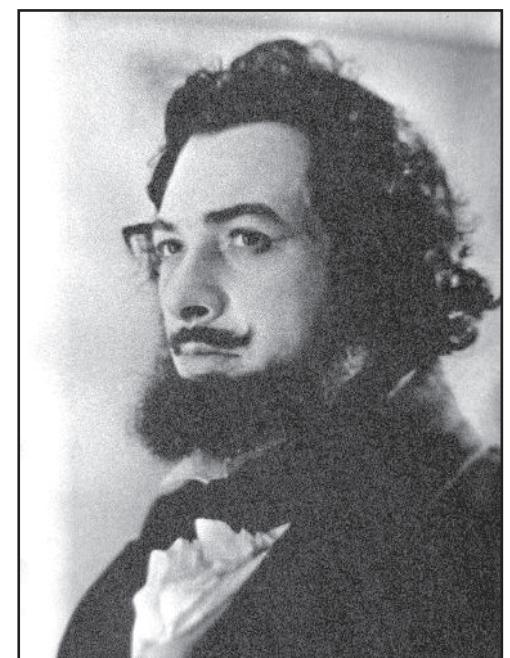
– Saviveiklos laurų turėjau daug. Dalyvaudavau visokių konkursuose ir žemesnių vietų nei pirma, antra lyg ir nebūdavo. Pats supratau, kad neturiu alternatyvos. Tuo pačiu metu mane labai domino dramos menas, teatras. 1949 m. pabaigoje iš saviveiklos mane paėmė į Rusų dramos teatrą Vilniuje, nes jiems pritruko jaunu vyru, reikėjo vaidinti jūrininkus. 1950 m. gavau vaidmenį, išyko mano premjera, buvau dvidešimties ir jau vaidinai profesionalioje scenoje! Tai buvo Grigorijus K. Treniovo pjesė „Liubovė Jarovaja“. Paskui mažų vaidmenukų atlikau Ostrovskio pjesėje „Vilkai ir avys“ ir dar keiliose. Tuo pačiu metu, 1951 m., baigiau mokyklą, įstoju į Konservatoriją. Besimokydamas dirbau „Lietuvos“ ansamblje, buvau solistas. Taigi dramos menas man vėliau ne-

1956 m. Sparafuile – Dž. Verdi „Rigoletas“, Kauno muzikinis teatras.

1964 m. Mefistofelis (Mefistas) – Š. Guno „Faustas“, Kauno muzikinis teatras.

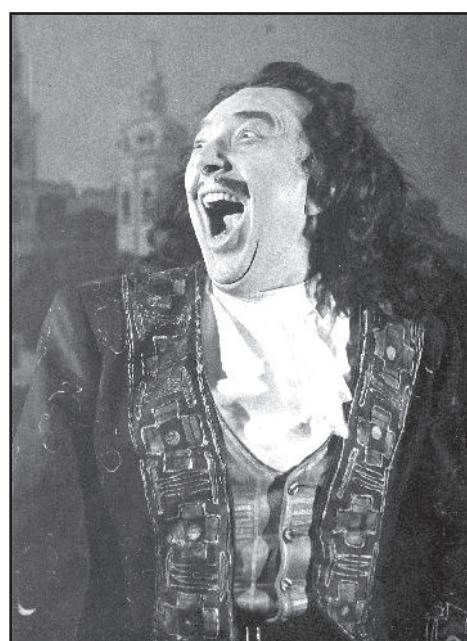
1962 m. Kolenas – Dž. Pučini „Bohema“, Kauno muzikinis teatras.

Stanislovo RUBINOVO asmeninio archyvo nuotraukos

Turime brėžti ilgesnę liniją...

1962 m. Bazilis – Dž. Rossini „Sevilijos kirpėjas“, Kauno muzikinis teatras.

1963 m. Petras I – V. Šerbačiovas „Tabokinis kapitonas“, Kauno muzikinis teatras.

buvo virsmas. Būtent nuo jo aš ir pradėjau kūrybinį kelią, tai mane labai domino. Konservatoriuje studijavau Vokaliname fakultete, bet ten buvo ir Teatro fakultetas, taigi aš labiau draugavau su „dramokais“ negu su vokalistais. G. Dauguvietė taip pat buvo mano kurse, kalbėjomės su ją šia tema, nes ji irgi vokaliste tapo galbūt per atsitiktinumą, iš tiesų labiau linko į teatrą. Jau tuomet turėjau savo teatro sukūrimo idėją, bet iš to nieko neišejo. Nesugebėjau jos realizuoti dėl daugelio priežascių. Pirma, tais laikais ką nors sukurti „iš apačios“ buvo neįmanoma, viskas kuriama „iš viršaus“. Antra, neturėdamas patirties, nežinojau nuo ko pradėti. Bet vis tiek bandžiau. Reikėjo pinigų, tad pradėjau dirbti Dailės institute saviveiklos vadovu, ten buvo susibūrė labai aukšto lygio saviveiklininkai. Organizavau chorą, dramos būrelį ir bandžiau daryti sintetinį meną. Per astostogas Druskininkuose pradėjau dirbti kultūros namuose Druskininkų saviveiklos vadovu ir per porą mėnesių sukūriau tai, ko anksčiau šiame mieste nebuvu. Ir dabar kartais ten prisimena mane ir mūsų veikla...

– Nerami siela? Neretai talentingi žmo-

lieku – kartais ištisas operas. Todėl nenoriu sakyti, kad tai nebuvu mano gyvenimas. Matot, dainavau Muzikinio teatro spektakliuose, o tuo pačiu metu labai mėgau dainos žanrą, kurį dabar vadina dainuojamaja poezija. Dirbdamas Muzikiniame teatre, tuo užsiimėjau labai aktyviai ir tapau gerai žinomas Lietuvoje. Daug mano įrašų tada sukosi radijuje. Deja, to, ką labiausiai mėgau, tuomet dėl draudimų įrašyti negalėjau. Bet tai, ką įrašiau, irgi buvo mano mėgstamos dainos.

– Kas akompanuodavo, ar turėjote kokią nors grupę?

– Aš pats sau neakompanuodavau, gitara negrojau. Dainavau su akompaniatore. Draugavau su kai kuriais poetais ir kompozitoriais, kurie tuo metu gyveno Maskvoje. Tai buvo Michailas Tariverdijevas – dainavau nuostabių jo baladžių, arba muzikinių novelių, kaip jis jas vadino. Taip pat – vokalinius ciklus pagal Liudviko Aškenazio, Ernesto Hemingvėjaus, Andrejaus Voznesenskio tekstus. Atlikau labai daug Bulato Okudžavos dainų. Su B. Okudžavą teko vieną kartą susitikti. Buvo pažystamas su aktoriumi ir bardu Vladimiru Visockiu, dainavau vieną kitą jo dainą.

– Tai buvo labai nauja, modernu, net drąsu tais laikais. Kas dar buvo jūsų komandoje?

– Taip, Lietuvoje aš neturėjau vienminčių, bet gyvenimas mane suvedė su Giedriumi Kuprevičiumi. Jis gali patvirtinti, kad skatinau kurti muzikines noveles – taip mes jas vadiname. Atlidavau nemažai G. Kuprevičiaus kūrinių. Taip gimié ketelas vokalinių ciklų: pagal Juozo Macevičiaus, Algimanto Mikutos tekstus. Dar kartu su Regina Maciūte dainavome. Giedrius mums specialiai sukurė vokalini ciklą pagal Eduardo Mieželaičio tekstą, kuris vadinosi „Mes argonautai“. Paskui iš to gimié Giedriaus instrumentinės grupės „Argo“ pavadinimas. Tai buvo maždaug 1974-1975 m. Aš jau dirbau Filharmonijoje. Važinėjome ir po Lietuvą, ir po visą Sajungą su programa, kurią sudarė M. Tariverdijevas, B. Okudžavas ir G. Kuprevičius kūrinių. Man akompanavo G. Kuprevičius.

Nukelta į 4 p.

Turime brėžti ilgesnę liniją...

Atkelta iš 3 p.

- Labai arti ir prie muzikos, ir prie poezijos...

– Tai savočias žingsnis į teatrą ir net, galima sakyti, į kamerinių teatrų. I tai, ko aš visą laiką siekiu. Žinoma, atlikdavau svetimą kūrybą, bet dainavau tiktais tuos kūrinius, po kuriais galėčiau pasirašyti. Tai buvo mano *credo*, tai, kuo tikejau. To, kuo netikėjau, nedainavau. Dabar labai madinga sakyti: „Anais laikais man liepė daryti tą, aną“ Žinot, man niekas nieko neliepė. Galbūt ne viską, ką norejau, padariau, bet to, ką dariau, tikrai norejau. Tik vieną kartą man teko prisiversti. Susirgo Vaclovas Daunoras, tad Palangoje su orkestru reikėjo padainuoti dainą „Širaka strana moja rodna“. Aš tų masinį dainą iš viso nedainavau, bet man paskambino ministras, labai pa-prasė, ir nors iš pradžių atsisakinėjau, bet vėliau, nenorėdamas konfliktuoti, sutikau.

1976 m. sukūrė J. Jaunimo muzikinę studiją. Net bijau sakyti, kodėl atsirado žodis „muzikinė“. Galbūt todėl, kad pirmas kūrinys, kurį staciau, ir buvo muzikinis kūrinys. Kurdamis studiją su G. Kuprevičiumi pradėjom fantazuoti apie kūrinį, kuris galėtų būti pastatytas. Tai buvo G. Kuprevičiaus roko opera „Ten, viduje“ pagal M. Meterlinko dramą. Labai gerai atsimenu vieną vakarą – buvau pas Giedrių namuose. Jis man perskaityė tą dramą. Mažas kūrinėlis. Aš iš karto pradėjau fantazuoti, kaip jis galėtų atrodyti scenoje. Mes kalbėjome vienas per kitą. Giedrius pradėjo rašyti muziką. Iš pradžių tai buvo vienokia idėja, paskui ji peraugo į gan didelį sumanymą. Gimė spektaklis „Ten, viduje“. Jis buvo savočias iššukis. Visų pirma, pati tema buvo pavojinga tais laikais. Antra, autorius – simbolistas. Kai šią spektaklį pradėjome rodyti, labai sujudo partijos komitetas.

– Pasirinktą autoriją, pastatymą „prasnaudę“, bet paskui vis delto su sidomėjo?

– Lietuvoje buvo galima „prasnoti“. Rusijoje – jokiu būdu. Jau vien i Meterlinko pavardę nieks nesureagavo. Bet vėliau partijos komiteto instruktoriai, tuo metu kuravęs kultūrą, išsikvietė mane ir paklausė: „Klausyk, ko ten pas jus jaunimas plūsta? Ką tokio ten darote?“ Aš ir sakau: „O kas blogai?“ O jis: „Jeigu taip jaunimas eina, gero nelauk! Gal jau gana to spektaklio?“ Žinot, čia pat buvo tie Kauno įvykiai. Na, bet jaunimas iš tikrujų įėjo į stovėjō per naktį eilėse, kad gautų bilietus. Salės kiekvieną kartą buvo pilnai pilnėlės.

Paskui prikibo prie G. Kuprevičiaus „Darbas ir duona“ (pagal Justiną Marcinkevičių) mes buvome pastatę roko oratoriją. Ižiūrejo daug erotikos ir užklivo ten skambėjusi sintezatoriaus muzika, kuri tada laikyta supuvusią Vakarų ideologine di-versija. Man tada ir sakė, kad aš užsiūmu ideologinė diversija. Vėliau turėjau labai daug nemalonumų dėl spektaklio „Nepažistamoji“ pagal Aleksandrą Bloką. Pirmiausia pati A. Bloko pjesės idėja – nepažistamoji, tokia mistinė būtybė, kuri atsiranda poeto vaizduotėje, ir iš ten patenka į realų pasaulį. Mes šią spektaklį vaidinome „Girstučio“ restoranė. Tai buvo pirmas spektaklis Lietuvoje, kuris vai-dintas tokioje netradicinėje erdvėje. Nepažistamoji pasirodydavo prie baro, eidavo basa su tiuline mantija.

– Permatoma, tokia erotiška...

– Taip, po tuo tiuliu ji buvo visiš-

kai nuoga. Tai labai poetiškai, labai gražiai atrodė. Dėl to nekilo jokių ekscesus net tais laikais, žmonės iš šią epizodą žiūrėjo kaip į stebuklą, važiavo iš kitų miestų. Bet kažkas pranešė partijos komitetui, kad vyksta toks baisus dalykas. Atėjo propagandos skyriaus vedėjas žiūrėti spektaklio. Paprašė, kad jam duotų staliuką visiškai arti. Po spektaklio jis mane kviečiasi ir sako: „Šita sceną reikia išimti“. Aš sakau: „Palaukit, aš pripažįstu, kad jūs turite teisę spektaklio nepripažinti, jūs uždrausti. Bet teisės režisoriu jūs neturite. O scenos išėmimas jau yra režisavimas.“ Jis susuko: „Ką jūs sakot? Jeigu uždrausime spektaklį, kils skandalas!“ Atsakau: „Na, ka darysi“. Po ilgų ginčų šitas spektaklis buvo rodomas toliau.

– Aš jau galvojau, kad liepė tą mergaitę aprenkti...

– Nesutikau, nors buvo tokį variantą. Paskui man jau išeinant klauzia: „O kada tu vėl parodysi kokią nors nuogą mergaitę?“ Aš sakau: „Jums asmeniškai? Jums asmeniškai pasistengsii...“

– O dabar – 1987 m., atsilimo pradžia, ir vėl platus užmojis organizuoti pirmą tarptautinį festivalį.

– Taip, tuo laikotarpiu daug visko vyko. Kaunas yra nuskriaustas kaip ir kiekvienos valstybės antrasis miestas, kai jis tampa sostinės mai-tintoju. Man visą laiką atrodė, kad Kaunui trūksta didelių renginių, kurių galėtų patraukti ir kauniečių, ir kitų miestų gyventojų dėmesį. Kartu su I. Pukelyte norėjome Kaune su-rengti didelį festivalį, net gavome truputį pinigų, bet užspaudė Vilnius. Vis dėlto 1987 m. sugebėjau pramuši šią idėją, nors buvo labai nelengva. Festivalis vadinosi „Jaunasis teatras 87“. Dalyvavo ir Londono universi-teto, ir tuometinio Leningrado, ir Tbilisi teatrai.

– Ar pasisekęs festivalis pažerė jums kokį naujį idėjų?

– Praėjo tiek daug metų nuo ano festivalio, bet dar į dabar važinėdama sutinku ką nors iš teatralų ir išgirstu sakant: „Žinot, mes buvom tuomet pas jus Kaune, tai buvo nuostabus festivalis...“ Visada maniau, kad Kaunas dėl daugelio priežascių absoliučiai idealus miestas festivaliams rengti. Viena tų priežascių – galybė jaukų teatro salių. To neturi kiti miestai, net Vilnius. Viskas labai kompaktiška, visi teatrai yra pačia-me centre, vienas šalia kito. Didelia-me miestie festivalis prasidėja. Mes ta-da galvojome, kad jis bus tėsimas, bet prasidėjo dideli įvykiai, dainuojanti revoliucija, ir šitas festivalis jau buvo nereikalingas.

– Ir štai po dvidešimties metų – festivalis „Monobaltija“.

– Taip, po dvidešimties metų, nors darbavomės visą laiką. Daug vaikščioti, šnekėta apie tai. Labai džiaugiuosi, kad miesto valdžia pa-matė, kad ši idėja iš tikrujų gera, kad to miestui reikia. Dabar jau į festi-valių šeimą įėjo į mūsų festivalis, noriu tikėti, kad ir šiai metais jis įvyks.

– Nepaisant sunkmečio?

– Nepaisant. Ir kad įvyks tokiu lygiu, kokių turi vykti. Ankstesnio festivalio metu pas mus atvažiavo labai daug ižymų teatro darbuotojų, užsi-mezgė vertingų ryšių. Apskritai festivalis – ne tik teatras, tai ir komuni-kacija. Ir ankstesnysis festivalis pa-vyko, labai įdomiai praėjo, todėl manau, kad yra tam tikras nuopelnas vien tai, kad jis buvo.

– Grįžkime trumpai prie jūsų dės-tytojaviomo. Jūsų mokiniai – jū yra daug ir ryškių asmenybių. Ar ižūrите juose savo braižą? Ar yra iki šiol li-kusių bendraminčių?

– Ką reiškia mokiniai? Vieni pradėjo pas mane, paskui mokėsi dar kur-

nors... Negaliu sakyti, kad jie yra vi-siškai mano. Pavyzdžiu, viena, Ope-ros teatre labai žinoma solistė Sofija Jonaitytė dramos studiją pradėjo pas mane, kaip ir Algiris Dainavičius, reži-sierius Rolandas Atkočiūnas ir daug daug kitų. Nevardysiu visų pavardžių, nes ką nors užmīriš.

Visiški bendraminčiai liko teatre dirbtini. Kiti, pavyzdžiu, R. Atkočiūnas, kuris labai ilgai mūsų studioje buvo, paskui išvažiavo mokyti į Maskvą, baigė Ščiukino institutą. Dabar jis yra gan žinomas režisierius. Viena vertus, jo darbuose matau to, apie ką mes snerkėjome, bet daug kas yra visiškai originalaus.

– Kalbėdamas apie Rubinovą, pa-prastai pasitikslini: „Kuris – vyres-nysis ar jaunesnysis?“ Džiaugiatės, kad esate su sūnumi arti, kad turite galimių kurti kartu?

– Ko gero, jei kalbam apie bendraminčius, numeris pirmas turbūt yra Alekšandras. Aš visą laiką vengiau apie tai užsiminti, bet jei jau uždavé-te klausimą... Mes susikalbame šimtu procentų, mūsų kūrybinis tandemas davė labai daug rezultatų. Kartu su juo labai gera dirbtini. Pavyzdžiu, reikia ką nors aptarti – susēdame arba važiuojame kur nors mašina ir šneka-mė šnekamės... Gimsta daug visokių idėjų, nes mudu į tą pacią pusę žiūri.

– Kauno kamerinis teatras. Ar tai visų jūsų idėjų nuo pradžių pradžios išspildymas?

– Norėčiau sakyti, kad taip. Kitas dalykas, kad tas pats Kamerinis teatras gali būti geresnis, įdomesnis. Bet svarbiausia – pati idėja tokio nedideilio, tikro kamerinio teatro, kuriamo žiūrovas jautusi atėjės ne į valdišką instituciją pažiūrėti spektaklio, o pas savo vienminčius pabūti, kartu pažaisti. Turime spektaklius, apie kuriuos galima pasakyti, kad tai yra žai-dimas kartu su žiūrovais. Visų pirmai vieta, kuri turi vardą. Negali būti, kad tose pačiose patalpose vieną die-ną vaidina vienas kolektyvas, kita dieną – kitas. Tai yra namai, ir žmonės ateina būtent į šiuos namus, pas šiuos šeimininkus. Kamerinis teatras – jauki vieta, čia jaučiasi namų šiluma. Kaip aš džiaugiuosi, kai pas mus atvykė vaidinti aktoriai sako: „Jūsų teatras turi labai gerą aurą.“ Amžiną atilių žymus rusų aktorius Olegas Jankovskis, koncertavęs mūsų teatre, pa-sakė, kad tokios auros jam neteko nie-kur pajausti.

Teatro aurą kuriame ne vien mes. Kuria mūsų žiūrovai. Žinote, pradžioje laisvi mūsų aktoriai stovėjo prie durų ir dirbo rūbinėje. Idėja buvo ta, kad žiūrovas ateina pas mus į sve-cius, o šeimininkas nuvelka paltau, ji pakabina, pakviečia toliau.

– Šiame interviuje sumanėme trum-pai peržvelgti visą ilgą jūsų kūrybinį kelią, pasinerti į Kamerinio teatro gi-lumą, aptarti, kaip čia jums sekėsi dirbtini režisūrinį darbą, nepasiseks. Bet gal trumpai pasakyti, ar iš esmės ką nors keistumėte, jeigu gal-e-tumėte: gal aktorių būtų daugiau ar kokio spektaklio atsisakytumėte, ar ko nors norėtumėte iššengti? O gal-būt šiuo praėjusių Kamerinio teatro laikotarpiu esate paprasčiausiai pa-tenkintas?

– Negaliu sakyti, kad norėčiau pa-kartoti visas klaidas. O tų klaidų buvo. Bet pačią idėją, pačią svarbiausią liniją aš pakartociau. Žinoma, jei kai kas galėjo būti geriau, galima buvo išengti tam tikrus nesklandumų. Galbūt vieno kito spektaklio atsižadē-čiau, bet jūs būtų nedaug.

Tiesiog norėčiau, kad kolektyvo pajegumas būtų didesnis. Mes kūr-e-me studiją ir rinkome žmones, bet ne buvo kokio nors konkursu, kuriuo galima geriausiuosis iš geriausiuų at-rinkti. Meistriškumo problemos... Jū-

lieka, ir aš pameluočiau, jeigu saky-čiau, kad esu patenkintas šimtu pro-centų. Kai kas iš mūsų žmonių, be-jokios abejonių, gali dirbtini geriau. Bet, kai vertus, žmonių atsidavimas, lojalumas, supratimas, kad tai, ką da-rome, darome bendrai, mane visiškai tenkina.

– Mes redakcijoje kartais sakome, kad galime išleisti „auksinį“ laikraš-tį, bet neskaitymas jis tampa tik ma-kulatūra. Kaip perprazuotumėte šią posakį teatrui?

– Teatras gali būti be pastato, be režisieriaus, be dailininko, be kompozitoriaus, be ko tik nori. Anksčiau svarstėme, ar jis gali būti be uždan-gos. Pasirodo, gali, dabar daug teatru be uždangos. Bet be dviejų dalykų jis negali gyvuoti: be aktoriaus ir be žiūrovų. Be jūs iš viso neegzistuoja. Dėl to aktorius ir žiūrovai yra teatrui meno kūrėjai.

– O Kamerinio teatro ypač... Kai tenka taip arti sėdėti ir susitikti akis į akį su aktoriumi, kartais truputėlį net nejauku.

– Dėl to kiekvienas spektaklis – naujas susipažinimas su svečiais, kuriie pas mus ateina, tai yra bandymas bendrai sukurti meną. Kartais tas me-nas sukuriamas, o kartais – nelabai.

– Net didžiuosiuose teatrauose gir-di aktorius sakant: „Šiandien pras-ta salės aura.“ Arba atvirkšciai.

– Mes ypač tai pajuntame, kai spektaklis vyksta netradicinėse erdvėse, kur visiškai mažai žiūrovų. Ir čia yra viena iš didžiausių mūsų lai-kų problemų. Nors mes jau užsi-augimę, prisijaukinę savo žiūrovą – tai yra labai puikū žmonės, puiki pub-likā. Jie žino, ko nori. Bet dalis žmonių ateina pirma kartą, jie galbūt ap-skritai nera teatro žiūrovai. Kartais jie sudaro didesnę, kartais mažesnę publikos dalį. Nuo jų viskas ir pri-klauso. Kas paskutiniu metu yra mūsų skausmas? Pastebime, kad kriti-nė žiūrovų masė blogėja. Jeigu taip galima sakyti, jie darosi... kvailesné. Vyksa keli procesai. Visų pirma, jau-čiame, kad didelė dalis žiūrovų emigruoja, ir labai baisu, kad tai jau-nimas. Tegul neužsigauja kitų kar-tų žmonės, bet manau, kad jaunimo atstovai yra patys geriausi teatro žiū-rovai.

– Galbūt imliaus... reikliaus?

– Taip, imliausi. Galų gale jems priklauso ateitis. Dėl to labai džiau-giuosi, kai išėjės prie spektaklį į fo-ję matau daug jaunimo. Be to, jis yra pažangus, nenori matyti to, ką matė vakar. O vyresni žmonės kartais pri-siširė prie teatro modelio, kuris buvo jūs jūsų jaunystėje. Ir tie jauni žmonės išvažiuoja. Vieni į užsienį, kiti kad ir į Vilnių. Šią mes labai jaučiam.

Dar vienas dalykas. Mūsų šauni-oji žiniasklaida atlieka nuolatinį darbą. Tai yra *lakuoti žurnalai, lakuotos laidos*, kurios paprasčiausiai bukina žiūrovą ir augina sočią publiką. Iš so-tumo joks menas niekados nera gi-męs. Aš taip kalbu ne todėl, kad kai kas sako: „O, tai reikia neduoti teat-rams pinigų, sotumų nebus.“ Kalbu apie dvišios sotumą. Ateina pas mus žmonės sotus šitu „Olilia pupycių“ ar šiaip kokių įdomių istorijų. Jie at-eina į teatrą, kad jiems duotų dar pa-našaus maisto, kad juos dar palinks-mintų. Žinoma, taip sakyti jokiu bū-du negalima apie visus žmones.

– Sakykime, salėje penkiashesdži-ziūrovų ir keturiashesdži-ziūrų – so-tus, atėję linksmintis. Kaip jaučiasi likusieji dešimt, ištroskė teatro? Prastai?

– Be jokios abejonės. Matot, aš nesergu anū laikų nostalgija, bet yra keletas dalykų, kam jau jaučiu. Kad ir kaip būtų keista, jaučiu nostalgiją cenzūrą, nes jis statė mus į kovinę pa-dėti. Kiekvienas spektaklis, išėjimas į viešumą buvo kova, ir mūsų val-džia buvo neabejinga teatrui, nes bi-jojos, kad jis gali ką nors iškrasti.

– Šiandien lieka tik vidinė cen-zūra.

– Taip, bet suprantat, šitas dalyk-as buvo ir tuomet. Kita vertus, aš

jaučiu šito dvasinio bado, kuris bu-vo, nostalgija. Tada teatras atliko di-delę misiją. Tai buvo išpažinties, ri-tualo vieta, ar kovos vieta už ką nors arba priė ką nors. Deja, dabar šito néra ar beveik nera ir dėl to nekyla naujų idėjų, žmonės ateina į teatrą norėdami gerai praleisti vakarą. Vis dėlto gal tai nera taip blogai...

– Bet mes esame kalbėj, kad kar-tais

Eugenija ŽAKIENĖ

Šį vasarį Kauno simfoninis orkestras švenčia penkerių metų sukaktį, ta proga orkestro artistai ir vyriausiasis dirigentas, pasitelkė puikius solistus, dovanoja Lietuvos publikai išstabių muzikinių vakarų. Stebėdama į Filharmoniją besirengančiu žmonių entuziazmą, prisiminiau orkestro gimimo išvakarese (2005 m.) tuometinio vyriausiojo dirigento Pavlo Bermano pasakyti žodžius: „...svarbu sudominti klausytojus, prisivilioti juos į koncertų salę. Tikiuosi, kad pavyks sulti ne mažesnes už Pažaislio festivalio auditorijas. Miestas įkūrė orkestrą, vadinas, visi miestiečiai turi teisę džiaugtis muzika. Be to, tikiu, kad susidarius koncertų lankymo tradicijai, žmonių gyvenime padaugės šviesos ir išminties.“ Panašu, kad šis siekis orkestro artistų ir vadovų įvykdytas, kolektyvas tapo neatsiejama mūsų miesto kultūrinės erdvės dalimi, o orkestro ir vyriausiojo dirigento Modesto Pitrenė parengtos programos – itin laukiamu muzikiniu įvykiu.

Pirmasis šventinis koncertas vyko sausio 23 d. Vilniuje, 24 d. – Kauñe. Buvo parengta ryškiomis spalvomis švytinčios muzikos programa (Claude Debussy orkestriniai opusai, Moriso Ravelio siuitta „Mano motuše žas“ ir Koncertas fortepijonui, Leonardo Bernsteino Simfonijos orkestrui ir fortepijonui „Nerimo amžius“ dalis bei operetės „Kandidatas“ uvertiūra), o į svečius pakviesta viena geriausių lietuvių jauniosios kartos pianistė – Guoda Gedvilaitė (Vokietija). Solistė neabejotinai įžengusi į visapusiškos brandos tarpsnį, su didžiausiu malonumu atiduodanti save muzikai ir klausytojams. Pianistė scenoje jaučiasi taip natūraliai, tarsi būtų atliekamų opusų autorė; klausydamas jos skambinimo ne kartą pagauvau save galvojančią apie kūrinio giminę šioje salėje ir šiai publikai. Rečtas gabumų komplektas – aukščiausias meistriskumas, rafinuotas, ištvermė ir visa tai vainikuojantis muzikavimo džiaugsmas...

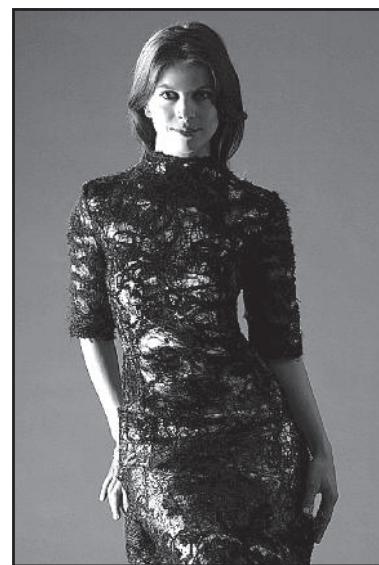
Orkestras švenčia gimtadienį

Kauno instrumentininkų garbei tenka pasakyti, jog jie buvo jautrūs, techniški žavios viešnios partneriai. Drauge su dirigentu Modesitu Pitrenė muzikai įsijautė į impresionistinius skambesius, drąsai nardė įmantriuose ritmuose, veik džiazzine maniera parašytoje L. Bernstaino simfonijos dalyje „Kaukės“. Beje, „Kaukės“ Lietuvoje suskambo pirmą kartą, tai ypač sudėtingo ritmo ir pianistinės technikos opusas. Jo teatrališkas atlikimas – viena svarbiausiai to vakaro staigmenų. Ryški ir įsimenanti, ko gero, artima paties autoriaus pianizmo stiliumi buvo M. Ravelio Koncerto interpretacija.

Nemažas išbandymas ir tuo pačiu augančio meistriskumo įrodymas orkestro artistams buvo C. Debussy muzika, reikalaujanti veik išjausti lakias harmonijas, susiliejančius „garsinių démiu“ sąskambius. Lengvas orkestruotės ažūras išskyrė individualius instrumentų tembrus, skambant solo interpams bei ansambliams – duetams, trio, kvartetams. Impresionistiniai simfoniniai preliudai – akvarelės ar pastelės kolorito; „Fauno popietė“ vaizduoja snaudulio apimtį ir apie nimfas svajojančią fauną, o „Šventės“ tapo pulsuojančią švytinčią orą, kuria me tai artėdamas, tai toldamas juda šventinis kortežas. Kompozitoriaus muzikinė kalba rafiniuota, tapybiška, skatinanti vaizduotę – turbūt, dėlto nuolatos susilaukianti choreografū dėmesio.

Šventiškai po koncerto skambėjo pianistės žodžiai, skirti KSO ir jo dirigentui.

G. Gedvilaitė: „Su Kauno simfoniniu orkestru grojau pirmą kartą – vėl Vilniuje, šiandien Kaune. Esu be galo sužavėta ir nustebinta orkesto atidumo, tikslumo, profesionalumo. Kauno ir Vilniaus menininkai dažnai palyginami, prieš pasiromy whole Vilniaus scenoje kauniečiams tenka tarsi „pasitempti“, ruoštis inten-

syviau. Tačiau esu tikra, kad išgirdę mūsų koncertą galėtų pasitempti kai kurie sostinės orkestrantai. Repeticijose KSO artistai dirbo labai atidžiai, o koncerte grojo ypač pakylėtai. Džiauguosi, kad penktąjį orkestro gimtadienį žymi kokybė ir susi grojimas; jeigu ir toliau taip darbščiai, su atsidavimu kolektyvas *taranu* muzikai, manau, galės koncertuoti už Lietuvos ribų ir drąsai lygiuoti į kitus užsienio orkestrus.“

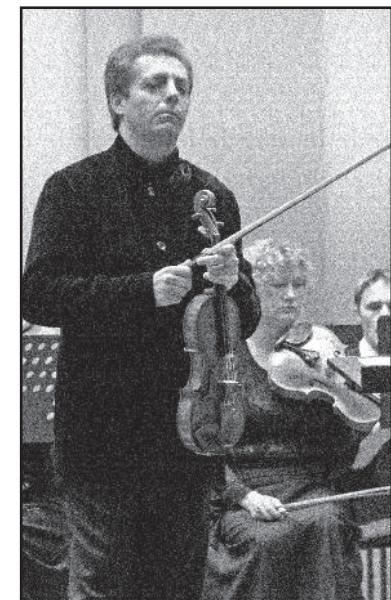
M. Pitrenės – vienas žaviausių Lietuvos dirigentų; pažiūstu jį galbūt geriau negu kitus, nes esame vienmečiai ir kartu studijavome Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. Labai malonu dirbti su *aukšto pilotažo* profesionalu, kuris į solistą kreipia daug dėmesio, yra jam itin atidus. Kiek vienas dirigentas turi būti diplomatas, jis stovi vienas savo „ambasadorė“ ir atsargai stebi orkestrantus; jam tenka laveriutu – ir pastabą pasakyti, ir nežiести žmogaus... M. Pitrenės yra puikus diplomatas ir sykiu sugeba prieš koncertą orkestrą surinkti „i kumštį“, surinkti ypatingą atmosferą, kurioje visi jo idėmai klauso. Sie koncertai įrodė, kad dirigentas ir orkestras buvo vieningi; norint tai pa-

siekti, būtinas didelis dirigento ir instrumentininkų darbas, kontaktas su solistu. Žiūrovui nežinomas tos muzikinės paslapsty, jis išgirsta rezultata, muzikinė virtuvė lieka jam nepažiasta...

Mūsų išsirinkta nuotaikinga ir žaisminga programa – dovana orkestro penktuoju gimtadienio proga. Smagu per gimtadienį ne gauti, o dovanoti. Šiuolaikiniai ritmai, džiazinės harmonijos ir teatro elementai scenoje – visa tai turėjo sukurti ypatingą šventės nuotaiką. Manau, mums pavyko. Pastebėjau publikos reakciją, jutau šilumą ir meilę man – vėl gročiau Kaune, jei būtų galimybė, jei pavyktų suderinti darbo tvar-karaščius... Turiu įvairios veiklos, gyvendama Frankfurte prie Maino (Vokietijoje) koncertuoju pati, dėstau, bandau būti gera mama ir žmona... Užsiėmimų daug, bet niekad nesakau ne, jei esu kviečiama koncertuoti. Tikiuosi, ateityje ką nors plau-nuosime kartu su Kauno orkestru.“

Du koncertai Kauno filharmonijoje vasario 5 ir 6 dienomis tėsė gimtadienio šventę, jų programos buvo itin solidžios, sudėtingos. Ir labai spalvingos – reprezentavo įvairaus žanro, įvairių epochų ir kūrybinų mo-kyklų autorius. Gražu, kad radosi vienos ir šiuolaikinei lietuvių bei latvių muzikai, išyko vieno lietuviško kūriniu premjera. Sulaukėme netikėto svečio – populiariosios muzikos erdvėje labiau žinomo kompozitoriaus iš Rygos Raimondo Paulo, kuris pa-skambino savo Fantaziją fortepijoniui, chorui ar orkestrui „Teatras“. Ši muzika pirmasyk nuskambėjo gruodžio pabaigoje Latvijos nacionalinės operos 90-mečiui skirtame koncernte. Kaune orkestro gimtadienio iškilmėse apsilankė į „Teatro“ bendraauto-rius, sukūrė šio veikalo aranžuotę, kompozitorius Arturas Maskatas. Ki-toje programe skambėjo jo garsus opusas „Tango“, patekęs tarp šešių (iš 1000 pretendavusių) prestiži-jinio konkurso British „Masterpri-ze“ (D. Britanija) finalininkų. Apie kūrinio idėją A. Maskatas rašė: „Tango skamba tavernose, vidurnakčio miesto gatvėse ir didžiausių teatrų, prabangiausių koncertų salių sceno-se... Tango kūrė I. Stravinskis, M. Ravelis, D. Šostakovičius, latvis Janis Medinšas ir daug kitų kompozitorių. A. Piazzolla – klasikinio tango kūrėjas, vienas išraiškingiausiu XX a. bal-sų. Norejau sujungti visus šiuos tan-gos aspektus vienoje dramatiškoje istorijoje simfoniniam orkestrui. Pan-šiai XX a. pradžioje su valsų eksperi-mentavo Ravelis, o mano kūrybinį bandymą inspiravo tango.“

Nukelta į 7 p.

Arturas Maskatas (Latvija), Modestas Pitrenas, orkestro vadovas Algimantas Treikauskas, Raimondas Paulas (Latvija), Pavelas Bermanas (Italija), Filharmonijos direktorius Justinas Krépšta.
Erlendo BARTULIO nuotrauka

Nemirtingieji

O laivas vis dar plaukia

Gediminas JANKAUSKAS

Sausio 20-ąją minėjome garsaus kino mago Federico Fellinio devyniasdešimtęs gimimo metines. Tikriausiai nerastume visoje planeetoje žmogaus, negirdėjusio šios pardvare. Daug kam net žodžiai „kinas“ ir „Fellini“ yra beveik sinonimai. Dar gyvas būdamas jis tapo legenda. Dabar, praėjus šešiolikai metų po Maestro mirties, darosi viškai aišku, kad be šio Gerojo stebukladario viskų suprantančios ir atleidžiančios šypsenos kinas tikrai bus kitoks.

F. Fellini – ištisa epocha, didinga ir nuostabi, sklidina romantiskų vaikystės vizijų ir išmintingų patebėjimų bei stulbinančių atradinių. F. Fellinio kinas – visada lengvai atpažįstamas intonacijos, kurios negailestingai charakterizuoją personažus, autoriaus valia atsidūrusius po kino kameros didinamuoju stiklu. F. Fellinio filmai – magiškas pasaulis, kuriamo didžiausia vertybė yra žmogaus siela, toji trapi ir lengvai pažeidžiamą substancią, visados paženklinia nepakartojamo individuumo žyme. Kiekvienoje savo juosteje režisierius su tik jam būdingu ataklumu stodavo ginti visus pažemintuosius ir nuskriaustuosius, o šie savo ruožtu nérési iš kailio, demonstruodami savo charakterių keistenybes.

Taip atsirado ir formavosi F. Fellinio kino fenomenas, įvertintas daugeliu tarptautinių apdovanojimų, tarp jų ir visų kinematografininkų išsvajotomis „Oskaro“ statulėlėmis. F. Fellinio kolekcijoje yu yra net penkios – keturios už režisierutus šedevrus „Keliai“ (1954 m.), „Kabirijos nakty“ (1957 m.), „Aštuoni su puse“ (1963 m.) ir „Amarcord“ (1973 m.), o penktoji buvo įteikta Amerikos kino meno ir mokslo akademijoje 1992 m. už visą menininko kūrybą.

Fellinio respublika

Jei surinktume į vieną vietą visus F. Fellinio filmuose matytus keistuolius ir likimo nuskriaustuosius, klounus ir cirko artistus, kompleksuotus jaunikaičius ir neryžtingus inteligenčius, ciniškus politikus ir egzaltuotus svajotojus, pasipūtusius aristokratus ir išmintingus prasciokus, tyros sieles prostitutes ir visokiausiu manijų apsėstuosis, šaunius aferistus ir žemiškų malonumų gurmanus, Rubenso teptuko vertas moteris ir anekdotiškius „stipriosios lyties“ atstovus, išėjų visai nemaža respublika, gyvenanti pagal savo valdovo pasiūlytas taisykles. Toje mieloje šešelių karalysteje nera numylėtiniai ir favoritai, svarbiausias ištatymas – artimo meilė, o kiekviena paklydusi siela vertingesnė už gyvenimo nepažįstantį skaistuoli. Laimingi tie, kurie bent kartą pabuvuo F. Fellinio planetoje. Jie turės kur „emigruoti“ negandų metu, o sunkiausią gyvenimo valandą pasisems stiprybės iš vargšės Kabirijos. Todėl ir kiekvienas prisiminas apie F. Fellinį žadina tik šviesų liūdesį, bet ne praradimo kartelį.

F. Fellinio kinas – tai ir amžina donkichotiška kova su tradicijų apnašomis, melu, nepakantumu, žiaurumu, visose epochose besikėsinančiais iš asmenybės laisvę ir moralę. Lyg

Federico Fellini.

šiuolaikinis Diogenas, su žiburiu ieškantis žmogaus tarp žmonių, F. Fellini savo vizijose kartais nuklysdavo į tolimiausiu laikų klaudžius labirintus, ir visur jo nebylus „Quo vadis?“ prasmegdavo chaoso ir dvasinės suomišties liūne. Nerono laikų Romos imperijos kloaka „Satyrikone“ (1969 m., pagal Petronijaus romaną) beveik niekuo nesiskiria nuo XVIII a. barokinės Europos „Kazanovoje“ (1976 m.). Nebent tik tuo, kad anti-kines drapanas pakeitė ištaigingi aristokratų apdarai, o netramdomus vulgarius instinktus – rafiniuotos aistros ir pseudoelegantiškos manieros. Užtai abiem atvejais iš ekranu dvelkia dvasinės tuštumos šaltis ir ledinio mirties alsavimo siaubas. O ar mūsų laikų civilizacijos negražia tas pats kirmiñas? Atsako iš šių anaipolt ne retorinį klausimą ieško ir žurnalistas Marčelas Rubinis (jų vaidina režisierius „alter ego“ Marcello Mastroianni) filme „Saldus gyvenimas“ (1960 m.).

Tarpininkas tarp realybės ir fantazijos

F. Fellini savo filmuose niekados nesiekė rekonstruoti pasaulelio su vienais jo realiais parametrais. Jo kelias kinematografijoje – visų pirmą Poeto kelias. Visa režisierius kūryba patvirtina amžiną poezijos paradoką – kuo subjektyvesnis yra į meno kūrinį transformuotas gyvenimo paveikslas, tuo didesnė tiesa pasakoma apie objektyvujį pasauly. Stebukladarys F. Fellini yra tarpininkas tarp realybės ir fantazijos pasauly. Autobiografiniai momentai, firminė „felliniška“ ekspresija, ironija ir poezija

seniai tapo režisieriaus kūrinių skriamaisiais bruozais.

Jis stovėjo prie unikalaukis kinematografinio sajūdžio – „neorealizmo“ – ištakų ir padėjo rašyti scenarijus naujo pokarinio kino klasikams Roberto Rosselliniui, Alberto Lattuadai ir Pietro Germiui, bet debiutavę režisūroje F. Fellini netapo (kaip buvo logiška tikėtis) neorealistinių idėjų tėsėju ir puoselėtoju (bent jau formaliajā prasme). Juk neorealistinių kino herojų pasaulus būdavo iki smulkmenų tikras, konkretus ir nepripažintantis jokių sąlygiškumų, o personažus (netgi ne vaidinusius, o tiesiog gyvenusius autentiškose dekoracijose) dažniausiai vienijo kilni bendro tikslu bei kovos idėja arba tiesiog abstraktus humanizmas ir žmogiškas solidarumas.

F. Fellini filmų pasaulis – idealistinis (neretai religinis arba mistinis), abstraktus ir visaipamantis, dažnai pabrëžtinai dirbtinis, bet tame labai jaukiai jaučiasi visi personažai – keistuoliai, aplinkinių atstumtumėjai ar savanoriškai pasirinkę parijų vaidmenis. Tokie herojai, susidūrė su ciņiška ir pragmatiška gyvenimo tikrove, žinoma, pralaimi, bet dvasinė pergalė visada yra jų puseje. Kas iš mūsų, nors kartą pamatės ekrane finalinę išniekintos ir palaužtos, bet nesugnuždytos Kabirijos (aktorė Giulietta Masina) šypseną pro ašaras, sugebėjo sutramdyti savo išdavikes akis („Kabirijos nakty“)? Kas, nors kartą girdėjęs ilgesingą Dželsominos metodiją, galėjo pamiršti šiuos širdį draskančius trimito garsus („Keliai“)? O kas iš mūsų nevirpėjo, matydamas didžiulį Kristaus statulos šešeli virš

Marcello Mastroianni. Jam dažnai tek davavo vaidinti režisierius „alter ego“.

Romos ir Jėzaus laiminančias rankas, švelniai apglėbiančias amžinajį miestą ir suteikiančias dangiškąjį plaiminimo malonę („Saldus gyvenimas“)?

Pusę amžiaus drauge

Nors pasauliniame kine daugėja vaidybinių filmų apie klasikinio kino kūrejus, kol kas nesulaukiame filmo apie F. Fellinį. Gal todėl, kad jis pats spejo užbėgti už akių būsimiesiems metraštinkams ir biografams, palikęs savajį „genijaus dienoraštį“ kino juoste, pavadinčią „Interview“ (1987 m.). Juk F. Fellini galėtų būti puikus biografinio filmo herodus, nes jo gyvenime būta tikrai nemažai išpūdingų įvykių ir tragikomiškų epizodų, kuriuos jis apraše savo knygoje „Daryti filmą“ arba kurie užfiksuočiai neseniai lietuviškai pasirodžiusioje knygoje „Aš, Fellini“. Vien F. Fellinio ir jo žmonos G. Masinos lygiai pusimtį metų trukės vedybinis gyvenimas vertas ne tik atskiros knygos iš „meilės romanų“ serijos – jis galėtų būti ir gražios melodramos siužeto pagrindas.

F. Fellinio tėvas, prekybos agentas, svajojo, kad jo sūnūs taptų advokatų, todėl Federico buvo įstojęs į Romos universitetą, bet paskaitų beveik nelankė, o pragyvenimui užsidirbdavo piešdamas karikatūras ir rašydamas feljetonus radijui. Ten pat studijavusi Giulietta įsimylėjo Federicą iš pirmo žvilgsnio ir visą gyvenimą išsaugojo anu dienų prisiminimus: „Man Federico buvo lyg Anglijos potėtui kunigaikštis Byronas, apsigyvenęs Romoje.“ I pirmajį pasimatymą su Giulietta „Romas Byronas“ atėjo su juoda skybėle ir visai stengėsi būti panašus į anuomet nepaprastai populiarius Holivudo aktorių Clarką Gable’ą ir Gary Cooperį. Kai Federico pakvietė merginą papietauti prabangiamė restorane, jis sutriko ir pagalvojo: „Turbūt neturės kuo užmokėti...“ Todėl pusbalsiu pašnibždėjo norinti tik daržovių sruobos ir daugiau nieko. O Federico tada dosnai užsakė kumpio, raviolių (itališki koldūnai), keptos mėsos ir pyragaičių. Po keturių mėnesių jiedu susituokė. Giulietta toliau studijavo, gavo filologijos daktarės laipsnį ir dalyvavo studentiškuose vaidinimuose, o Federico atkakliai artejo prie vienintelio tikojo savo pašaukimo.

Jau tapęs klasiku F. Fellini sulaukdavo ne tik liaupsią, bet ir piktos kritikos. Būsimasis Nobelio premijos laureatas Dario Fo kartą F. Fellini pavadino „išpuikeliu“, kuriam labiausiai už viską patinka stebinti kitus“. Kuklumas iš tikrųjų nebuvó F. Fellini dorybė. Kartą į bulvarinio laikraščio klausimą, kiek jis turėjė moterų, režisierius atsaké: „Patikėkite, kur kas daugiau už tą patrakėli Kazanovą.“

Kad režisierius buvo sunkaus būdo, paliudijo ir jo žmona G. Masina: „Žinoma, su juo gyventi nelengva, ir aš ne visuomet buvau laiminga. Bet juk visuomet laiminga būna tik kvaila žas. Kad ir kaip ten būtų, kartu F. Fellini ir Masina nugyveno lygiai pusę amžiaus. Kai 1993 m. spalio 31 d. mustojo plakusi režisieriaus širdis, jūdviųjų santuoka kaip tik peržengė auksinių vestuvių slenkstį (jie susituokė 1943 m. spalio trisdešimtają).

Pirma patirtis šokiravo

Pirmą kartą į legendinę kino studiją „Cinecitta“ F. Fellini atėjo kaip žurnalistas. Vieno laikraščio redaktoriui skubiai prireikė interviu su to meto kino žvaigžde Osvaldu Valenti, ir šis darbelis buvo patiketas F. Felliniui. Studijoje vaikiną labiausiai šokiravo visai ne galimybė iš arti pamatyti publikos numylėtinį. Nepalyginamai didesnį išpūdį jam padarė paviljone viskam vadovaujantis režisierius Alessandro Blasetti. Jo komandas besąlygiškai vykdė iš pirmo žvilgsnio chaotiška ir marga filmavimo grupė. „Tuomet aš iš karto pamiau, kad visai netinku būti režisieriumi, – vėliau prisiminė F. Fellini. – Aš nebuvau linkęs tironiškai slopinti kitų žmonių valios, nebuvau užsispyręs ir pedantiškas, neturejau išprocio dirbtį iki devinto prakaito ir kitų savybių, o svarbiausia – valdingumo. Visa tai yra priešinga mano prigimčiai.

Nuo vaikystės aš buvau uždaras, mégau vienatvę ir buvau nepapras-tai jautrus. Ar galima visa tai suderinti su megafonu ir garsiomis komandomis – tradiciniais kino rekvizitais? Būti filmo režisieriumi – tas pats, kas valdyti Kristupu Kolumbo jūreivius, kurie reikalauja pasukti atgal. Nebūsi tvirtas ir valdingas, tuo patapsi maišto auka.“

Ar Fellini bus kanonizuotas?

Paskutiniaisiais F. Fellinio gyvenimo metais buvo rimtai diskutuojama apie tai, kurį iš Anapilin iškeliausiu kinematografininkų būty galima kanonizuoti ir paskelbtį „desimtiosios mūzoz“ globėju. I šias diskusijas net buvo įsitraukę Vatikano atstovai. Šioms atsakingoms pareigoms siūlyti du pagrindiniai pretendentai – ispanas Luisas Bunuelis (miręs 1983 m.) ir Pieras Paolo Pasolini (žiauriai nužudytas 1975 m.). Tačiau ilgainiui abi kandidatūros ēmė atrodyti vis labiau netinkamos. Ne todėl, kad nepavyko nustatyti, kuris kandidatas daugiau nusipelnęs pasauliniams kinui. Pernelyg jau nestandardinė buvo jūdviųjų kūryba ir ypač komplikuoti abiejų santykiai su Katalikų Bažnyčia.

Nukelta į 7 p.

Giulietta Masina. Finalinė filmo „Kabirijos nakty“ scena.

Praeities sekliai

Atkelta iš 2 p.

- Ką tik išvertėte ir renginyje pristatėte K. Petrauskui rašytus laiškus.

- Peterburgo laikotarpiu K. Petruskas atrodė labai įspūdingai. Muziejuje dirba daugiausia moterys, ir pro mūsų akis niekas neprasprūsta. Nesunku suprasti dvasingai, pakylėtai auklėtas tuometinės gimnazistes, kurios jam rašė susizavėjimo pilnus meilės laiškus. Dabar jie atrodo net šiek tiek juokingi. Rašyti 1907-1920 m., todėl keista, kad jie išliko. Vadinas, laiškus išsaugojo pats K. Petruskas ir atsivežė į Lietuvą. Jų yra beveik trys šimtai. Kai kurie tokie potiški, kad net kyla minčių, ar nebūs tai nurašta iš garsių poetų kūrybos. Versti juos tikrai nelengva. Šalia mėginame pristatyti ir laiko kontekstą, todėl kartais dirbame lyg detektyvai.

- Ar žmonės lanko muziejų, kuriame atiduodate tiek jėgų?

- Žmonių ateina, juos vis dar traukia K. Petrusko legenda, tačiau dabar jie ne tokie aktyvūs. Gaila, rekonstrukcija sutrikdė darbą. Treji remonto darbų metai mus ištūmė iš kultūrinio gyvenimo. Ankščiau muziejuje būdavo labai daug renginių, koncertavo nemažai žymųjų atlikėjų.

- Vadinas, šiai laikais muziejus gali išlaikyti populiarumą tik tapdamas kultūros centru.

- Dabar lyg ir einama prie to. Labai svarbūs renginiai ir edukacijos programos. Mes, muziejini-

kai, nenorėtumėme, kad muziejus taptų panašus į teatrą ar cirką. Tačiau šiuo metu kitaip neįmanoma. Nors siaip turime daug kitokio, lankytojams nematomos darbo. Kiekvienu eksponata tenka surasti, moksliškai ištyrinėti. Labai skaudu, kai surastas jis patenka į kitas rankas, nes mes neturime lešų jam išsigyti. Net šeimos astovai kartais prašo pinigų, už kuriuos būtų galima tą daiktą nupirkti antikvariate. To mes sau leisti negalime. Valstybė finansuoja didžiuosius muziejus, o mažųjų galimybės labai kuklios.

- Kaip vyksta rekonstrukcija, pradėta dar 2006 m., kai finansinė padėtis buvo visai kitokia?

- Šiuo metu remontas sustabdytas. Eksposicijas įrengti labai brangu. Mums trūksta koncertų salės, nes dabar glaudžiamės mažoje erdvėje su bloga akustika. Tačiau buvusioje virtuvėje įrenginėjame edukacinę klasę. Jau pastatytas ir tuo pradės veikti kompiuterizuotas terminalas, kuriame bus sudėta visa turima ekspozicinė medžiaga, kompiuteriniai žaidimai vaikams. Viską įprastai pristatyti labai sudėtinga.

- Kas šiandien, be pinigų trūkumo, trukdo dirbtis muziejiniams? Juk jie įpratę tylėti.

- Visgi opūsiaus yra finansavimo problema. Priklausome savivaldybei, todėl turime skolą. O siaip žeidžia požiūris į muziejinkus. Valdininkai mano, kad mes tik eikvojame valstybės pinigus ir nieko nedarome. Jų požiūriu, vertingu-

muziejų yra tik užsienyje. Net nežinau, kodėl taip patriotiškuo trūksta mūsų pačių išrinktiems žmonėms. Jie net įsigudri na J. Gruodžių lyginti su L. van Beethovenu ar M. K. Čiurlioniu A. Matisse'iu.

Kartais su kolegomis juokaujame, kad pirmiausia edukacine programą apie muziejų darbą reikia parenglanti Kauno tarybos nariams.

Mums žmones pritraukti yra sunkiai nei zoologijos ar karos muziejams. Paprasčiausiai turime mažiau apčiuopiamų dalykų. Muziką reikia suprasti, ją sunkiai priimti.

- Gerai, kad dar turite senų įrašų. Bet ar galite jų klausytis?

- Muziejuje yra net ranka pri-sukamų gramofonų. Tačiau jiems sugedus atsiranda problemų. Tenka patiemis rūpintis, rasti nagingų žmonių, kurie sugebėtu pataisyti. Tai ir yra nematomas muziejinių darbas, kuris palaikomas begalinio entuziazmo. Tačiau mes nesiskundžiame, nes jis labai įdomus. Neseniai buvome paklausti, ar mūsų darbas yra prestižinis. Mes net nesuabejojė atsakėme teigiamai, nes prisiliečiame prie tokų dalykų, kurie kitiems nepasiekiami.

Tik iš šalies atrodo, kad visą laiką sėdime ir mezginus mezzgame. Kartais taip įninkame į kokį tyrinėjimą, kad pamirštame save. Su-tinkame tiek ypatingų žmonių. Dirbtis dabar dar įdomiau, nes yra daugiau informacijos, jos randame internete. Mums kiekvienas eksponatas gyvas, apipintas daugybe istorijų. Kiekviena tema šakojasi daugybe krypčių. Gyvenimas mar-gas ir įdomus, todėl pasitaiko daug netikėtumų. Galų gale K. Petrusko istorija nėra tokia sena, dar yra nemažai gyvų jo kartos žmonių. Tai lyg *perpetuum mobile*, niekada nesustojantis mechanizmas.

Kadangi daugybės eksponatų negalime išsigyti, turime tiketis žmonių geranoriškumo. Dabar norime surengti edukacine programą vaikams ir pristatyti simfoninio orkestro instrumentus, todėl kreipėmės į žmones, kad padovanotų jiems nereikalingų instrumentų. Jau kelis ir gavome. Vaikai tokius dalykus labai mėgsta. Dažnai tenka griebtis kūrybiškumo. J. Gruodžio muziejuje įrengėme edukacijos vietą lauke, nes turime gražų kiemą. Kolegė pati parengė vaikų užduotelių knygeles. Visi vaikai iš mūsų muziejaus išeina laimingi.

**Kalbėjosi Audronė MEŠKAUSKAITĖ
Autorės nuotraukos**

džiai nusvildavo nepasiruošusieji tokiam atnašavimui.

Vargu bau Donas Luisas ar „dotore“ Pieras Paolo bus kada nors karonizuoti. Na, o F. Fellini - amžinias menų ambasadörus - būtų idealiaus figūra. Jis tinkamiausias dar ir todėl, kad mirė Visų šventųjų nakti, o pagal gražų itališką padavimą šią naktį mirusių žmonių vėlės, aplenkdamos skaistyklą, keiliauja tiesiai į dangų.

Įdomu, ką į tai atsakyti pats Maestro Fellini. Tikriausiai, šeimiskai prisimerkės ir jaunatviškai sužaižaravęs savo lengvai atpažįstama akių ugnele, pasakyti: „Je galėtume rinktis švelnesnį klimatą, tai danguje, žinoma, geriau. Bet linksmesnės kompanijos reikėtų ieškoti kitoje vietoje...“

Laivas vis dar plaukia.
Grazia, Fellini!

Orkestras švenčia gimtadienį

Atkelta iš 5 p.

me į normalias kolektyvo meninės „rutinos“, geraja prasme, vėžes. Vis dar trūksta muzikantų reikšmingesnės programoms - esama sudėtingi galime groti klasikinius, anksstyvojo romantizmo kūrinius, bet ne daug šiuolaikinės muzikos. Tad stambesniems kūriniams tenka samdyti atlikėjus iš Vilniaus - pūtikus ir perkusininkus, geranoriškai derinti visų tvarkaračius.

Jaučiuosi laimingas, kad koncertai praeina pakiliai, auga orkestro ambicijos ir lygis. Esu tuo tikras ir patenkintas. Kaip pastebėjote, dažniausiai kviečiamės tuos solistus, kurie paliko Lietuvą ir užsienyje padarė sėkmingesnį muzikinį karjerą; manau, tai ženklas, kad esame turtinga talentų šalis. Dar ši pusmetį turėsime gražių muzikinių projektų su iš svetur sugrįžtanciais lietuvių atlikėjais, man su jais smagiausiai groti, nes tai mano kartos žmonės. Manau, Vilniaus orkestrai kartais negali būti tokie jautrūs solisto partneriai kaip mes - esame atvirūs, ne tiek daug matę garsių dirigentų, solistų. Kita vertus, kai kuriuos vilnietiškų orkestrų grupės mums galėtų pavydėti skambesio, dėl to esu dėkingas visam kolektyvui ir kiekvienam asmeniškai. Turime fantastiškų muzikų, ypač grojančių pučiamaisiais, gerų solistų, kurie sugeba „susimiksoti“, „išsilyginti“ grupėse. Tai didžiulis orkestro turtas.

Keli nauji mūsų programas kūriniai - mano ryšių su latviais rezultatas. Su maestro R. Paulu susitikau dideliam iškilmių koncerte, surengtame Latvijos operos 90-mečio proga. Susipažinome, ir jis sutiko mums padovanoti savo naujo kūrinio atlikimą; beje, žinau, kad kitiems nepavyko šio kilnaus žmogaus priprąstyti pakoncertuoti Lietuvoje. Džiugu, kad mus išskyrė iš kitų lietuvių kolektyvų. „Teatras“ sukurtas prieš mėnesį, paremtas R. Paulu muzikos temomis, kurias į gražią fantaziją-rapsodiją meistriškai supynė vienas žymiausių latvių kompozitorių A. Maskatas. Šio kūrinio atsiradimo istorija susijusi su legendinio latvių išeivio, dirigento Mario Jansono vardu. Kviečiamas diriguoti šio koncerto programą, jis prasitarė, kad nuo vaikystės svajojo pagroti kartu su R. Paulu. Toks nostalgiskas didžiojo maestro noras, rodantis, kad gera muzika netelpa į jokius rėmus ar stereotipus. Deja, M. Jansonas dėl pablogėjusios sveikatos neatvyko į koncertą, bet jo dv asiažymėjo koncerto nuotaiką...

Mūsų įvairios muzikos programma gražiai susidėliojo; didžiuojuosi, kad ją atliekant dalyvauja Kauno valstybinis choras, pagaliau du kolektyvai susitinka man diriguojant. Tikiuosi, darnus mūsų kolektyvų bendravimas bus dažnesnis. O su P. Bermanu mus sieja sena kūrybinė bičiulystė, jų vertinu kaip pui-kų smuikininkų virtuožų ir ryškų muzikantą. Esame laimingi, galėdami muzikuoti kartu su tikra muzikos žvaigžde.“

Linkėdami orkestro artistams ir dirigentui sėkmės gimtadienio proga, laukime naujos šventės - kiekvieno susitikimo su Kauno orkestru.

M. Pitrėnas: „Penkiametis kolektyvas panašus į vienos paskutinių darželio grupių vaikų arba į būsimajį pirmokėlį. Amžius, kai viskas įdomu, norisi daug, bet daug kas ir nepavyksta. Pastaraisiais metais sukaupėme įvairios, neviene-reikšmiškos patirties dirbdami televizijos projekte „Triumfo arka“. Ši veikla nuvargino, neigiamos įtakos kiek išbalansavo kolektyvą. Grojome neakustinėse erdvėse su mikrofonais, muzikantai negirdėjo instrumento išgaunamo garso - dėl to atprato nuo garso kontrolės, kokybės, akcentų. Po to akustinėje erdvėje kurį laiką susiduri su problemomis - *forsuojamu*, nesubalan-suotu garsu, netikslia intonacija. Tuos trūkumus tenka taisyti. Kita vertus, darbas televizijoje užgrūdino, sukaupė muzikinį bagą, išmokė mobilizuotis, greitai reaguoti, juk per porą metų sugrojome apie 150 vokalinių kūrinių.“

Per pirmuosius trejus orkestro gyvavimo metus parengėme daugybę simfoninės muzikos programų, dėl TV projekto koncertų Kauno filharmonijoje rengėme pastebimai mažiau; tikiuosi, po truputį grįsi-

Solidus Kipro Petrusko darbo kabinetas.

O laivas vis dar plaukia

Atkelta iš 6 p.

Donas Luisas ne kartą su jam būdingu paradoksaliu humoru tvirtino: „Ačiū Dievui, esu ateistas!“ Bet būtent jis, visados nekentės veidmainystės ir sugebėjęs savo „Virdianoje“ (1961 m.) nukryžiuoti daugelį religinių dogmų bei aklą fanatizmą, sukūrė idealaus krikščionio paveikslą dramoje „Nazarinė“ (1959 m.). Maištingasis P. P. Pasolini savo „Evangelijoje pagal Matą“ (1964 m.) ne tik nujautė audringas 1968-ųjų jaunimo nuotaikas, bet ir sugebėjo pavaizduoti tikrajį roko epochos pranašą - „gėlių sūnų“ Kristų, labai netikėtai

Biblijos kanoną papildęs vizualiomis citatomis iš S. Freudo ir... K. Marxo, o į senosios Jeruzalės garsų pasaulių įpynęs... XX a. pradžios rusų revoliucionierių dainų. Rezultatas buvo stulbinantis, bet net Evangelijų aiškintojai čia nesurado šventvagystės ar „nusikaltimo sudėties“. Kiti Pasolinio filmai, kuriuose režisierius vis labiau praskleidavo kūno ir sielos skraistės, atverdavo tokį vidinį pragarą, prie kurį net Dante's aprašyti siaubai atrodė kaip visai nebaissūt atrakcionai. Bet nors šiose pragaro liepsnose užgimdavo ir kaitriai liepsnodavo visą pasaulio blogą naikinanti meilę, jų kaitroje skau-

jaus nusvildavo nepasiruošusieji tokiam atnašavimui.

Vargu bau Donas Luisas ar „dotore“ Pieras Paolo bus kada nors karonizuoti. Na, o F. Fellini - amžinias menų ambasadörus - būtų idealiaus figūra. Jis tinkamiausias dar ir todėl, kad mirė Visų šventųjų nakti, o pagal gražų itališką padavimą šią naktį mirusių žmonių vėlės, aplenkdamos skaistyklą, keiliauja tiesiai į dangų.

Įdomu, ką į tai atsakyti pats Maestro Fellini. Tikriausiai, šeimiskai prisimerkės ir jaunatviškai sužaižaravęs savo lengvai atpažįstama akių ugnele, pasakyti: „Je galėtume rinktis švelnesnį klimatą, tai danguje, žinoma, geriau. Bet linksmesnės kompanijos reikėtų ieškoti kitoje vietoje...“

Laivas vis dar plaukia.
Grazia, Fellini!

Autorės asmeninio archyvo nuotrauka

Rasa ERMONIENĖ-VARNĖ**agnis**

kai per šulinio atbrailą žvelgėm tada
i nutjstančius savo šešelius žinojom
dar esame šiapus o žvakės šviesa
atrideno kažką nematyto po kojom
lenkeisi ir švelniai lietei betgi tai
buvo agnis nežinoma degti pradėjus
ir skaudžiai nutiekstą šviesos pamatei
išsisklaidančią vėl galbūt prometėjo
nebuvom anapus šviesa per toli
nežinia lyg rakštis užanty atsibudo
odoj visos runos kas bus ar tiki
savimi gal manim gal marija ar buda

labadien

akmenys nurito skruostus lengva glaučius
sienoje
mes iš gipso ne per amžius bet kartu vis viena
vis daugiau pečiai i sieną platiname arką
pasirėmiau i tave nesuprantu kas verkia
stalties lankstau po kojom lipk ant žemės
drąsiai
tau kvadratais baltas kelias atminti surašo
pažiūrėk smulkiausiais raštais labadien
sustingę
lyg iš raudonosios knygos žvelgia nelaimingi
sparčiai dauginasi viso ir ate sliekynai
delno vagomis i spūstį kuždamės juokingai
tu sustok trumpam nors esam būti arlekinai

šringara-rasa

ji slepia rankinėje pašaipą
lūpdažio kryžių ant veidrodžio
nuneša seno ir naujo bylojimo
tomą odiniai viršeliais
nuo stalo su taurėmis
ir atsigrežusi mato
jūrinis sariš
ant katino leidžiasi
daug lėčiau nei
jis to norėtų nei ji
šringara-rasa

lėtai atidaro komodą
šilkinis kaspinas tista
per ranką ir
aplink kaklą
igeldamas
mato jis
taurė nesvari palubėj
ir vynas sutinges
žymės nepalikdamas
liejasi
ji valo veidrodį
liežuviu
lūpdažio kryžiaus dème
ant kaklo
šringara-rasa

noras mėgautis šešliais skoniais**saldumas**

medetkū siūlais
vakaro šleifas kopia į langą
kai išeinu per vynuogių tiltus
plaukais palaikais
susivynijoju i fantą
mėlynos karamelės
kad niekas nepeiktu
šoku irisų klavišais
ištirpusi saujoje
braškių ledais su
mažo saldėsio čežėjimu

rūgštumas

supasi krėsle
kojas perpynus
če ža laikraščiai
neša parketlentém
storas basetas
pastvéręs naujausią
kriminalinę apžvalgą
slyscioja drykstelėdamas
net dantų sugélé
citruso šypsniu žievę
atmestinai plumpsteli
kampo šiuksliadėžén
žiūri žaislinės pelės
china žvilgsniu
kaip durų vyriaus
kalbėdamas
atneši taurę
sauso vyno
vienu gurkšniu
pasakai
labanaktis

aštrumas

madhurija mano teta
mėgo žaist pokerį
gotikos sumuštinius
porceliano lėkštėj
paauskindavo
alyvuogių Babilonu
akies krašteliu
blykstelėdavo
ir sulaikydavo
rankos mostą
iš kairės
pakirsdavo iš dešinės
ir greitai
sugriovusi
bokštą kaimyno iliuzijų
mesdavo
keturis tūzus
beveik įstrižai
nukirptoms žandenoms
tyliai sugriežus dantim
i trupinius

aîtrumas

lėtai išsižioju
nors dar nežinau
kaip greitai įsmuks
anyžinis spindulys
iš kaimyno orlaidės

jis beldžia ramsčiu
nekantriai katei
užsigeria vaistus
atsikrenkšcia
vidudienio šešeliui
nuo lango

sprangiai nuryju
fosforuojančių dvelksmą
kai prisimerkia
langas kmynais
praviroj
žalvario dėžutėj

kartumas

beveik liečiasi jų lūpos
dilgina nežinojimas

baimė dėl

neprarastų bučinių
dailiai supinto kvépavimo
kai kažkas atsargiai
padeda už nugaros
arbatinuką
per jonines
sako pasitikėk
taip gražiai
viskam užderėjus
kol brinksta burnoje
pelynas

sûrumas

krištolinis rutulys
majų berniukų
vakarienės žaidimą
nutraukė
stebėjosi jie
kiaurai matančia galva
motina nuvalė
sukrešėjusį kraują
ir sutrupino ant
vytinto paukščio

kosmėja

prisimeni savo žiedlapius
ant siauro plytelį tako per juodžemį
siūlei mažoms mergaitėms
darësi jos lakuotus nagus
aš lipau laiptais besisukančiais
ir marmuro šaltos sienos
slydo drégnais delnais
užimdamos kvépavimą
ligi mažo languko palépejė

jos bėgo krykštaudamos
vėduodamos pirštais praeiviams panosėj
kokis gražus manikiūras
purpuro dvelksmas kosmėjos
apskabytos
kai neužteko nukritusių žiedlapiai

nuo stiklo voro ažūrus nubraukusi
ižiūrėjau tavo bandymą
nusišypoti
nuo siauro plytelį tako
mojant ranka per šimtmetį
i palépés langelį

greitas traukinys čia nestoja

džerkši bēdos pabégiai
lekia švelnūs godojimai
mezga prabégmedžiai praeiti
nuorašus meta po kojom
ei pažiūrėk pro langą
šlapios stoties akvarelės
skuba praeivai lando
i nežinių lyg i smėli
pralekia lekia nelieka
bijoti laiko né mirksnio
kā pamiršai nepalikęs
dėl to jau nebepravirksi
kukt panarinęs galvą
vilčiai linguoji i taką
po gitara susirangius
lyg praeities katarakta
ta stuomeninga nuomonė
viskā visur mokėti
glamžau natū popiereli
paukštis gražiau kalbėtų
iš tolybių i langą
aidą atmuša žvilgsnis
karštos plieno bangos
sugeria garsą mirštantį
nugremžtą runos briauna
garsą tyla praplečia
tu šypsais nes žinai
jį saugos stoties dispečerė
kauksi metalo laipteliais
traukinio palydovės
keiciiasi jos ir keičia
kryptį kelius ir kojines
tu pasakei jei nestotų
medžiai vagonai širdys
amžiai stoty nakvotum
bet niekas tavęs negirdi
et ir kas gi čia tokio
lango peizažas išblykšta
tu pasirodo pranokai
atvaizdą savo pernykštį
džerkši bēdos pabégiai
lekia švelnūs godojimai
mezga žilvičiai praeiti
nuometus meta po kojom
vagonai vargonų dumplėm
gaudžia metalas obojais
knyga iš rankų bumbteli
atleiskit, atrodo miegojau

ko

virš horizonto ežeras
virš ežero smilgų metro
metro šiaudų vagonėliais
nardo boružės pro langus
démétus saulės zuikučiais
virš horizonto ežeras
ežero smilgų metro
čėza šiaudų vagonėliais
nardo boružės pro langus
démétus saulės zuikučiais
virš horizonto ežeras
ežero smilgų metro
vagonelių grandinėmis
nardo boružės pro langus
zuikučiais pievomis

...

hay

atvažiuoja
turéklai sugirgžda
sugrikši grindys šachmatinės
užverciu
knygą akimirksnio
kvoterio amžiaus
thank's duodu kvoteri
dzinksi skardinėje
juodžio apkaitusio
blokiniai dantys praryja
mano neištartą ko
užsimiršti
neleidai

Dangirutės MALECKIENĖS
iliustracija

Kas nors kita – tik ne meilė

Andrius JAKUČIŪNAS

Visą rytą sninga. Ikyriai, monotoniskai, dideliais kąsniai – tarsi pati gamta nenorėtų, jog mes bent akimirkai užmirštume gyvenantys toli šiaurėj, kur rimties ir ženkliškumo ji išgyja tik pasidengusi sniegu ir aplėdėjusi. Procesas toks tikslus, nenutrūkstamas, jog, atrodo, toks ir tegali būti pasaulis – žvarbus, blyškus, provokuojamai simboliškas. Nuostabiai pritinkantis Valentino dienai. (Ne cukrus, o sniegas – tai labai svarbu pabrėžti.) Geidulingois *pupyčių* blizgės, – jos tiesiog bado akis, kimba prie smegenų, – siandieną nenustelbs stichijos, kad ir kas būtų. Vadinaisi, vėliau vakare, kai fetišai šturmuoja bet kurią silpniai ginamą tvirtovę, kai kam galbūt teks pripažinti, jog pasaka neatėjo. Nepalankus oras gyvuoti pasakoms – pasitaiko ir taip. Net legenda apie šventąjį, tariamai slapčia tuokusi išimylėjelius saulėtoje Romoje, atrodo absurdžia, naivi, gédingai primityvi prieš visa apgobiantį sniego kilnumą, prieš klimpstantį mašinų variklių beveik gyvuliškas dejones kiemų pusynuose. Bet gal tai niekai. Svarbiausia, bjauri kičo aureolė, kuri supa pagrindinių išimylėjelių dienos personažą, per sniegus ir ledus nežilpi na savo dirbtinumu ir chemine saldybe. Kaip gerai, kad sninga!

Už lango – daug kitų langų, kurių vakarais rodo šeimyninio smurto scenas, ir tik retkarčiais – seksą. Valentino dienos jiems niekada nebuvu ir nebus, jie niūrūs ir askečiai. Kai žvelgiu į juos vasarą ar pavasarį, vis tiek atrodo, kad lauk sninga. Visi mes supamės Krišnos hamake, – pasakyti jaunoji poetė A.K.

(Beje, ką tik prisijungiau Facebook'ė prie grupės „Mes už tai, kad valstybinė šventė nustelbtų pigią kičo šventę!!“. Kaip išpūdingai tiksliai aplinka sureaguoja į rašiklio judeisius!)

Apskritai, žiema pajégia subtilių išniekinti meilės ritualo saldumą ir apibūdina ji veikiai kaip liūdną neišvengiamybę (vos nepaskiau – pareiga). Jei šventąjį Valentiną iškūnijantis personažas būtų ne geraširdis Romos vienuolis, o atsitiktinis sniegynuose surastas lavonas, kurį išvydė kokie nors du išimylėjelių tariamai pajustų neugaliną norą vienas su kitu sueiti (plg. George'o Bataille'o „Akies istorijos“ personažų jauseną, pamacius pakelėje sumaitotą dviratininko lavoną), visa istorija igaučia rūstaus netikrumo, – beje, su iškrypimo prieskoniu, – ir jaudinčia iki sielos gelmių. Tai nebūtų istorija, kurioje reikėtų ieškoti perkeltinės prasmės, veikiai ji pati būtų tokia iškinama, jog niekam niekada daugiau nebeprireiktu felišą. Nuolankiam nebūties amžinumui, kurį iškūnysti lavonas, susipriešinus su ūmiu organizmo noru būti (ji nepakeliamą darytų faktas, kad visa tai yra skirtinga esančiam, bet kartu ir nesančiam trečiąjam – t.y. tam pačiam lavonui), jie netekėtų valios ir čia pat desperatiškai suėtų – ne dėl to, kad jų organizmai staiga pasiprašė būti išlaisvinti

nuo ilgai brandinto geismo, bet iš baimės, pamačius lavoną – vadinas, svetimą, *ksenos*, – kad kuo greičiau, kiek tik įmanoma, pasislėptu vienas kitame nuo begalnio *pasaulio neteisingumo* (argali būti kas neteisingiau už lavoną, kuris klastingai tyko įsimylėjelių?), nuo jo *acylumo*, kurį geriausiai išreiškia nemantantis lavono žvilgsnis, nuo menkutės galimybės, jog ateityje gali atsitikti taip, jog kurią nors akimirką nebus kame pasislėpti, nebus landos, narvo, skylės, raktu, ir galbūt teks visą amžinybę vegetuoti sustiruotais paslėpsniais toli nuo laiminėjų, kurie visi kaip susitarę ritmingai judės į savo lūkesčių taką. Manau, ši legenda, kurios galutinė atomazga neaiški, padėtų daug kam susigaudyt realybėje, pra blaškyt miglas panašiai kaip sniegas atvésina nuo meilės fetišų iškaitusiai kokio nors *akropolio* atmosferą. Kita vertus, ji užminktų ir sunkių mylių. Juk savaip teigtų, kad *neimanoma* likti vienam prieš lavoną (t.y. prieš tai, ką mūsų naujoji legenda netiesiogiai įvardija kaip pavoju), ar bent nenurodytų kitę išeicių, kaip tik vieną minėtają, todėl nuspriesti, ar kitokia laikysena iš principo įmanoma, tekėtų kiekvienam recipientui. O tai – jau tragiška. Beveik kaip tikrame gyvenime.

Giliai atminty ištrigo Valentino naktį kitados mano namo kie me vykusi drama. (Gali būti, kad kur nors kada nors jau esu ją aprašės, tačiau ji vis tiek nusipelno būti paminėta ir šicia.) Kaimynas, anuomet dar vienišas vidutinio amžiaus vyras, bene pusę nakties, – pro šalį be paliovos traukiant romantiškai nusiteikusioms porelėms, – nepakeldamas akių remontavo savo automobilį, paskui ji švietė ir blizgino. Galiausiai išėdo į ji, išjungė muziką ir likusią nakties dalį iki ryto prasėdėjo buku žvilgsniu žiūrėdamas pro (i) priekinių stiklų. Anuomet, žiūrédamas į ji, buvau sukrėstas, nes te mačiau tame vargšą, susisieloju si žmogų. Dabar jo išgyvenimą vertinu visai kitaip. Esu tikras, jog tašyk pro priekinių stiklų (ar stikle) jis matė tai, ką ankstesnėje pastrai poje apibūdina kaip lavoną, – savo nebusiančią vienatvę (beje, po metų jis vedė), kuriai, negalėdamas sau leisti neturėti nieko, tuo metu tegalėjo priešpriešinti tai, ką labiausiai mėgo – savo sukiužusį automobili, aną dieną jam turbūt simbolizavusį kokią nors moterį, kuriai tuo automobiliu kada nors galbūt parsiveš, ir tai, matyt, darė jo vienatvę dar baisesnę ir labiau apčiuopiamą. Nün esu tikras, kad tą naktį, desperatiškai atsiribodamas nuo išimylėjelių klegėjimo, atmesdamas (turbūt dėl drovumo) tikimybę, kad pasijudinės iš namų jis moterį rastą dar šiandien, jis nešamoningai siekė dar labiau išskaudinti, sužeisti save iki tam tikros ribos, už kurios „lavono“ buvimas tampa pakenčiamas, net saldus, ir tuo saldumu užlieti kartelį dėl to, kas galbūt neišvengiamas. Norėčiau manyti, kad būtent tą naktį prasidėjo jo savikūros procesas, jo atskyrimas nuo automobilio, su kuriuo ligtol buvo suaugęs. Didinga, kai gerai pagalvoji.

Beje – ir tada taip pat pakiliai, pasiutusiai snigo.

Kitados vietoj Šv. Valentino dienos švēsdavome *Lüzerių Valentinas*. Tik žodis „švēsti“ čia nelabai tinka – savo prigimtimi *Lüzerių Valentinas* buvo anti-šventė, kuri, tieša, turėjo tikros šventės (kaip ji populiarai įsivaizduojama) bruožą, – matyt, širdies gilumoje visgi norėta pabėgti nuo truputė maudžiančio suvokimo, kad gyvenime visaip gali būti, – tačiau veikiausiai būta ir pastangų slapčia pasakyti sau, kad bijoti šiaip jau nėra ko. Šiam ritualiui rinkdavomės pačias bjauriausias, šlyksčiausias kavines (ar ne per taurus tas žodis – kavinė?), kurių įprasto ritmo Šv. Valentino diena netrikdydavo. Jos egzistavo šalia rinkos dėsnį, šalia meilės, galbūt net šalia laiko. Merdėjanti „Vaiva“, tokiai ją ir atsimenu – makabriškai jaukių (kartais židinyj degindavo kartonines dėžes, salėj būdavo pilna dūmų), viltingai dosnią (kartais duodavo skolon), subtiliai dvo kiančią vėmalaist. Tose rezignaviosiose, niekiu alsuojančiose skylėse nebūdavo nė užuominos kad meilė apskritai įmanoma, – čia buvo galima gerti, mušti, net čiurkštelėti pakampę, bet mylėti – ne. Sédint tokioj kavinėj ko nors geisti, ką nors mylėti būtų buvę siaubingai nešvanku, netyra, net savanaudiška, nes šitaip būtum parodės, kad dar nesi pasukęs į pražūties pusę, vadinas, įžeidi tuos, kurie seniai ten link pasuko ir eina. Šiose rūgštės kvapo persmelktose erdvėse meilė buvo tai, kuo daugiau daugiausia buvo galima bodėtis, – tiek padorumas leido, – bet nieku gyvu nebuvo galima jos įvardyti kaip ko nors tikro. To, kas kartais ištinka. *Lüzeris* negalėjo būti tokis silpnas, kad pasiduotų jausmui, tuo labiau – kad palūžtų nuo jo nebuvo. Jis buvo tas, kuris nebijo nemeilės, nejaukumo, negrožio. Svaigstantis nuodėmės ilgesiu, tačiau pasiryžęs už viską užmokėti bet kokia kančia. Nuolankus, bet nepalaužiamas. Būtinai girtas, būtinai išsamoninės, kad svarbu yra kas nors kita – tik ne meilė.

Jeigu Šv. Valentino dienos legenda iš tiesų bylotų apie sniegynuose rastą lavoną, dar daugiau – jei būtų galima ji pastverti ir nešioti po miestą, *akropolį* alėjomis, nešioti taip, jog net patys nepastabiausieji pajėgtu pamatyti, kad jis negeiztusoja, Šv. Valentino dienos ritualai tą pačią akimirką prarastų prasmę. Sustingtų pariešti pasturgaliui, suakmenėtų virų rankose ožkos odos dirželiui (čia sąmoningai prisimenu senovės roménų šventę Luperkalijas, *valentinkės* pramotę, roménų švęstą vasario 15 dieną. Pasak legendos, ji buvo rengiama vietoje, kur vilkė žindė Romos iškūrėjus – Romulą ir Remą. Jos metu buvo aukojami gyvūnai, iš jų odos buvo daromi rimbai. Apsinuoginė yrai, mojuojantys ožkos odos diržais, vaikydavosi moteris, kurios gana noriai atstatydavo savo pasturgalius ir leisdavosi plakamos, nes buvo išitikinusios, kad nuo kirčių jos taps vaisingos ir lengvai gimdyti), liūdnai ant žemės išvarvėtū didžiajai orgijai per metus suataupyta sėkla. Išsisklaidytų girtumas, nustotų veikti *viagra*. Nes lavonas yra bai su, lavonas yra blogai – ypač ištitinkus, kad jo išvis nėra.

Kai sninga, ir niekas – net tai, kas visų saldžiausia, – neprimena rojaus.

Kviečiame į Vilniaus knygų mugę 2010

2010 m. vasario 18-21 dienomis Lietuvos parodų centre „Litexpo“, Laisvės pr. 5, Vilnius.

Mugės dienos ir darbo laikas:

vasario 18 d., ketvirtadienis, nuo 10 iki 19 val. BIBLIOTEKŲ DIENA, vasario 19 d. penktadienis, nuo 10 iki 21 val. ILGASIS PENKTADIENIS, vasario 20 d. šeštadienis, nuo 10 iki 19 val. NEKASDIENIŲ PASIMATYMU DIENA, vasario 21 d. sekmadienis, nuo 10 iki 17 val. ŠEIMOS DIENA.

Svarbiausi renginiai:
vasario 18 d., KETVIRTA-DIENIS

12.00 - Forumas. Knygos meno konkurso „Vilnius‘ 2009“ laureatų apdovanojimai ir rezultatų aptariimas (LR kultūros ministerija).

14.00 - Forumas. Diskusijų klubas. Kūrybinga visuomenė – be knygų? Dalyvauja R. Šerelytė, J. Šiksnėlis. Moderuoja M. Adomėnas (Lietuvos bibliotekininkų draugija).

18.00 - Forumas. Diskusijų klubas. Kodėl Lietuvos leidėjai nebijo skaitmeninių knygų? Dalyvauja E. Parulskis ir D. Paršonis.

vasario 19 d., PENKTADIENIS

14.00 - Rašytojų kampus. Susitikimas su Jaceku Dehneliu ir jo knygos „Liale“ pristatymas. Dalyvauja autorius, B. Jonuškaitė, D. Michelevičiutė (Lenkijos institutas, Knygų institutas (Krokuva), Kronta).

15.00 - Forumas. Diskusija apie Sovijaus mito reikšmę pagal IIjos Lemeškino knygą „Sovijaus sakmė ir 1262 metų chronografas“. Dalyvauja autorius, A. Dubonis, S. Temčinas, D. Razauskas. Renginį veda D. Kuolys (Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas).

16.00 - Konferencijų salė 5.2. „Marškinėliai ir kostiumai“ – kaip uždirbtai kuriant. Susitikimas su kūrybinių industrijų guru Davidu Parrishu iš Jungtinės Karalystės: knygos pristatymas ir diskusija. Dalyvauja autorius, R. Makselis, A. Adamonis, S. Jovaišas (Tarptautinių kultūros programų centras).

17.00 - Konferencijų salė 5.3. Marko Solonino knygos „Birželio 22-oji: katastrofos anatomija“ pristatymas. Dalyvauja autorius, leidyklos atstovai. Renginį veda N. Šepetys (Briedis).

18.00 - Konferencijų salė 5.1. Susitikimas su romano „Šokolas“ autore Joanne Harris. Dalyvauja autorė, G. Baužytė-Čepinskienė, M. Dyke, L. Bügienė. Renginį veda R. Brastavičienė (Versus aureus).

Konferencijų salė 5.2. Peep Vain knygos „Svarbiausias klausimas“ pristatymas. Dalyvauja autorius, G. Švetkauskas (Vaga).

19.00 - Konferencijų salė 5.2. Susitikimas su garsia švedų rašytoja Karin Alvtegen. Dalyvauja V. Muschick, A. Gustaitienė (Baltos lankos).

vasario 20 d., ŠEŠTADIENIS

11.00 - Rašytojų kampus. 2009 m. geriausių knygų dylyliktuko aptarimas ir LLTI premijos laureato pa skelbimas . Dalyvauja M. Kvietkauskas, J. Sprindytė, G. Vaškelis (Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas).

13.00 - Konferencijų salė 5.1. „Sofijos pasaulis“: nepavargstanti knyga. Susitikimas su norvegų literatūros žvaigžde Jostein Gaarder. Dalyvauja S. Gilas, E. Išganaitė (Tyto alba).

15.00 - Konferencijų salė 5.1. Nuostaba – muzikos ir poezijos spektaklis pagal Wisławos Szymborskos eiles. Režisierė ir pagravidmens atlikėja D. Michelevičiūtė (Lenkijos institutas).

Konferencijų salė 5.2. Stalino kodas. Susitikimas su žymiu bri tu istoriku Simonu Sebagu Montefiore ir knygos „Stalino jau nystė“ pristatymas. Dalyvauja

V. Petrukaite. Renginį veda K. Sabaliauskaitė (Tyto alba, Britų Taryba).

Rašytojų kampus. Bičiulių premijos įteikimas ir Metų verstinės knygos rinkimai. Dalyvauja L. Jonušys. Renginį veda J. Mikutytė (Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga).

16.00 - Konferencijų salė 5.1. Susitikimas su rašytoju Melvin Burgess (Alma littera).

Forumas. Diskusijų klubas. Ar sovietmečio klasikai siandien pasiskaitomi? Dalyvauja R. Kmita, D. Mitaitė. E. Baliulytė. Moderuoja V. Gasiliūnas (Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas).

17.00 - Konferencijų salė 5.5. Tarp džinsų ir frako. Rolando Rastausko esė rinktinės „Privati teritorija“ pristatymas. Dalyvauja autorius, A. Katkevičius, G. Kadžiulytė, muzikuja A. Gotesmanas ir A. Parbarčiūtė. Renginį veda K. Navakas (Apostrofa).

Forumas. Diskusijų klubas. Šiuolaikinė knygų iliustracija: tarp noro ugdyti ir noro patikti. Dalyvauja R. Rolia, M. P. Vilutis, J. Ludavičienė. Moderuoja A. Gelūnas.

18.00 - Konferencijų salė 5.1. Rolando Kazlo spektaklis pagal Vlado Šimkaus eiles (V. Šimkaus rinktinės „Po žeme ir dangum“, serija „Gyvoji poezija“). Dalyvauja R. Kazlas, S. Auglys, G. Savkovas (Lietuvos literatūros ir tautosakos institutas).

vasario 21 d., SEKMADIENIS

14.00 - Forumas. Konkurso „Metų knygos rinkimai 2009“ apdovanojimai (Valstybinė skaitymo skatinimo programa).

15.00 - Forumas. Jurgos Ivanauskaitės premijos „Už laisvą, atvirą ir drąsą kūrybinę raška“ įteikimas.

Kviečiame į kultūros ir meno savaitraščio „Nemunas“ renginius:

Ketvirtadienis, 16.00 - Konferencijų salė 5.2. „Naujoji Romuva“ ir „Nemunas“: Poezija kaip bendravimo būdas. Dalyvauja V. Bakas, J. Balčius, R. Daugirdas, J. Keleras, R. Brokert, G. Patackas, V. Stankus; A. Konickis ir V. Rudžianskas (Naujosios Romos fondas).

Penktadienis, 17.00 - Rašytojų kampus. Pirmosios poetė Vytauto Stankaus knygos „Vaiškšiojimas kita ledo puse“ pristatymas. Dalyvauja autorius, D. Kajokas, V. Rudžianskas, D. Razauskas. Renginį veda E. Drungytė (Nemunas).

Šeštadienis, 18.00 - Rašytojų kampus. Žodžio ir muzikos spektaklis „Pr

89-ojo kūrybinio
sezono vasario
mėnesio repertuaras

20 d., šeštadienį, 15 val. Tavernos salėje – Šolomo Aleichemo „Mendelio milijonai“. Vienos dalies komedija. Režisierius Algimantas Pociūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

20 d., šeštadienį, 18 val. Penkojoje salė – į sceną sugrižta Keturakio „Amerika pirtyje“. Triju dalių komedija. Režisierius Valdas Lencevičius. Spektaklio trukmė – 2.20 val. Bilieta kaina – 40 Lt.

20 d., šeštadienį, 19 val. Mažojoje scenoje – Mariuso von Mayenburgo „Bjaurusis“. Skalpelių pjūvis. Režisierius Vilius Malinauskas. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 25, 30 Lt.

21 d., sekmadienį, 12 val. Parketinėje salėje – Vytauto V. Landsbergio „Ateities miestas“. Spektaklis 6-12 metų vaikams pagal knygą „Gediminias ir 4 seneliai“. Režisierius Arnoldas Jalianauskas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

21 d., sekmadienį, 15 val. Tavernos salėje – Tonino Guerra „Ketvirtijo kėdė“. Vienos dalies komedija. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25, 30 Lt.

21 d., sekmadienį, 18 val. Ilgojoje salėje – Jean-Luc Lagarce „Tolima šalis“. Dviejų dalių drama. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 3.15 val. Bilieta kainos – 25, 30 Lt.

23 d., antradienį, 18 val. Ilgojoje salėje – Bernardo Marie Koltezo „Sugržimas į dykumą“. Drama. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

24 d., trečiadienį, 18 val. Penkojoje salėje – „Laimingi“. Dviejų dalių spektaklis pagal Friedricho von Schillerio „Klastą ir meilę“. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieta kaina – 40 Lt.

24 d., trečiadienį, 19 val. Mažojoje scenoje – Danielio Dasino „Paskutinė Diuranų daina“. Išpažintis. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kainos – 20, 25 Lt.

Teatro kasa dirba 11-14.00, 14.45-18 val. Poilsio diena – pirmadienis. Informacija tel. 8-37 22 87 84, el. p. administator@muzikinisteatras.lt

Kauno valstybinis lėlių teatras

19 d., penktadienį, 19 val. Monospektaklis „Pamišelio užrašai“. Pagal N. Gogolio apskrymą „Pamišelio užrašai“. Režisierius ir atlikėjas Vainius Sodeika. Bilieta kainos – 15, 20, 25 Lt. Bilietai parduodami TIKETOS kasose.

20 d., šeštadienį, 12 val. „Žvaigždės vaikas“. Pagal O. Vaildo pasaką. Nuo 5 m. Režisierius A. Stankevičius. Bilieta kaina – 10 Lt.

21 d., sekmadienį, 12 val. „Tigruiukas Petrikas“. Nuo 3 m. Ar sunku gyventi, drąsa pametus? Režisierius A. Stankevičius. Bilieta kaina – 8 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje ketvirtadieniais ir penktadieniais 11-17 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 10-14 val. Informacija tel. 8-37 22 0061, www.kaunoleles.lt.

Kauno kamerinis teatras

19 d., penktadienį, 18 val. Džeromo K. Džeromo „Trise valtimi (neskaitant šuns)“. Angliško klubo posėdis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.40 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

20 d., šeštadienį, 21 d., sekmadienį, 18 val. Spektaklio pristatymas (rusų kalba)! Edvardo Radzinskij „Koba“. Monodrama. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kainos – 20, 25 Lt.

22 d., pirmadienį, 18 val. Stanislovo Rubinovo jubiliejinius vakaras. Renginio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje darbo dienomis 14-18 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 11-17 val. Informacija tel. 8-37 228 226. Bilietai galima užsisakyti interneto svetainėje www.kamerinisteatras.lt, elektroniniu paštu info@kamerinisteatras.lt arba jisgyti BILIETAI.LT ir „Bilietai Pasaulis“ prekybos vietose.

19 d., penktadienį, 19 val. V. Balsio „Žmogus medyje“. Vienos dalies tragikomedija. Režisierius V. Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

20 d., šeštadienį, 18 val. A. Dilytės „Lauros kosmosas“. Vienos dalies spektaklis. Režisierė A. Dilytė. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

21 d., sekmadienį, 12 val. A. Dilytės „Kreivos daiktų istorijos“. Spektaklis vaikams. Režisierius A. Baniūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 14 Lt.

Bilietai teirautis: M. Daukšos g. 34. Tel. 8-37-408470, 226090, www.mazasisteatras.lt

Kauno tautinės kultūros centras

(A. Jakšto g. 18)

19 d., penktadienį, 17 val. paskaita „Medicinos pasiekimai ir humanizmas be etikos“. Lektorius Aleksandras Žarskus. 18.30 val. svečių valanda „Lietuvos ir kitų kultūrų pėdsakai šilko kelyje“. Dalyvauja gydytojas, keliautojas Valentinas Kabašinskas.

23 d., antradienį, 17 val. mokymai suaugusiemis „Karoliukų vėrimas“. Veda dailininkė Rita Juodytė. Prašytume atsinešti karoliukų. Registracija iš anksto telefonu 867936715.

24 d., trečiadienį, 18 val. atviri pokalbiai „Gavėnia – dvasisios ir kūno jungtis“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

Informacija tel. 8-37 20 74 09, www.ktkc.lt.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244

El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.culture.lt/nemunas>

Indeksas 0079

Steigėjas ir leidėjas – Lietuvos rašytojų sąjunga

Steigimo liudijimas Nr. 405

Spausdino UAB „ArxBaltica“

Tiražas 1500

Rankraščiu nerecenzuojame ir negražiname.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

19 d., penktadienį, 18 val. Franco Leharo „Grafas Liuksemburgas“. Triju veiksmų operė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

20 d., šeštadienį, 18 val. Franco Leharo „Linksmoni našlė“. Skriama dainininkė Marijos Žilionytės 80-mečiu. Triju veiksmų operė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Danil Salimbaev (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

21 d., sekmadienį, 12 val. Zitos Bružaitės „Grybų karas ir taika“. Dviejų veiksmų operė-parodiija vaikams ir tėveliams. Režisierius Aidas Giniotis, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Ramune Skrebūnaitė. Spektaklio trukmė – 1.35 val. Bilieta kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

21 d., sekmadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Grafaite Marica“. Triju veiksmų operė. Režisierius Alexey Stepaniuk (Rusija), dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas David Avdysh (Rusija). Spektaklio trukmė – 3.15 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

21 d., sekmadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Grafaite Marica“. Triju veiksmų operė. Režisierius Alexey Stepaniuk (Rusija), dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas David Avdysh (Rusija). Spektaklio trukmė – 3.15 val. Bilieta kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

24 d., trečiadienį, 17 val. Ricardo Rodziero „Muzikos garsai“. Dviejų veiksmų miuziklas visai šeimai. Skirtas moksleiviams. Režisierius Nerijus Petrokas, dirigentas Julius Vilnonis, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 2.45 val. Bilieta kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

Teatro kasa dirba 11-14.00, 14.45-18 val. Poilsio diena – pirmadienis. Informacija tel. 8-37 22 87 84, el. p. administator@muzikinisteatras.lt

20 d., šeštadienį, 18 val. Gros jaunasis akordeono virtuosas, festivalio-konkursas „Coupe Mondiale“, Naujosios Zelandijos ir Plių Ramiojo vandenyno pakrantės akordeonistų konkursu nugalėtojas Grayson Masefield (akordeonas, Naujoji Zelandija). Bilieta kainos – 10, 15, 20 Lt.

21 d., sekmadienį, 14 val. koncertas visai šeimai „Sveiki, aš pučiamu orkestras“. Gros Kauno pučiamuų instrumentų orkestras „Ažuolynas“ (meno vadovas ir dirigentas Vytautas Ramanciūnas). Dalyvauja Merginų choreografinė grupė (vadovė Stefanija Kazauskienė). Dirigentas Vytautas Ramanciūnas. Bilieta kaina – 10 Lt.

Bilietai platina TIKETA ir Kauno filharmonijos kasos. Informacija tel. 8-37 20 04 78, www.kaunofilarmonija.lt

19 d., penktadienį, 17 val. Rašytojų klubė (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – Vytauto Landsbergio-Žemkalnio knygos „Is atminties ekrano: rašyta ir pasakota“ pristatymas. Dalyvauja knygos sudarytojas ir parengėjas prof. Vytautas Landsbergis, redaktorė Margarita Dautartienė, buvęs Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas Gabrielius Žemkalnis, istorikas prof. Antanas Tyla.

23 d., antradienį, 17.30 val. Aldonos Šulskytės knygos „Dangus niekada nėra tuščias“ sutiktuviės. A. Šulskytės poeziją skaitys aktorė Rūta Staliliūnaitė, gros Naujų idėjų kamerinis orkestras „NIKO“, kalbės profesorė Viktorija Daujotytė, knygos iliustratorė Laima Griškaitė-Kerienė ir sudarytoja Vytenė Muschick. Vakara ves Lietuvos rašytous sąjungos leidyklos vyriausiasis redaktorius Valentinas Sventickas. Renginyje bus atidaryta Laimos Griškaitės-Kerienės grafikos paroda.

26 d., penktadienį, 17 val. poetų Valdo Gedgaudo ir Evaldo Ignatavičiaus kūrybos vakaras „Du vienoje“ su knygomis „Kario šešelialiai“ ir „Laikinųjų reikalų patikėtinis“. Vakare dalyvauja knygu autorius V. Gedgaudas ir E. Ignatavičius, Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos redaktorius, literatūros kritikas Valentinas Sventickas, istorikas, diplomatės, rašytojas Alfonsas Eidintas, aktorių Saulius Blažėnas, džiazo pianistas, kompozitorius Saulius Šiaučiulis. Vakara ves poetė, prozininkė, dramaturgė Dovilė Zelciūtė.

2010 m. Bičiulių premija Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga skirta kalbininkei dr. Ritai Miliūnaičiui už straipsnius, analizuojančius grožinės literatūros vertimų kalbą, už indėlį į LLVS rengiamus seminarus ir kitus renginius, už praktinę pagalbą vertėjams. Šių metų vertėjų Bičiulių premijos laureatė bus apdovanota atminimo dovana – skulptoriaus Arvydo Alisankos sukurtą skulptūrėlę ir diplomu. Jie bus išteikti per Vilniaus knygų mugę 2010 m. vasario 20 d., šeštadienį, 15 val. Litexpo rūmuose.

Informacija tel.: (8-5) 2629627; (85) 2617727;

el. p.: rasytojuklubas@ava.lt.

23 d., antradienį, 18 val. Kauno menininkų namuose (V. Putvinsko g. 56) – poetės Eglės Perednytės naujausios knygos „As klausiauti nutilusios“ sutiktuviės. Dalyvauja autorė, poetė Robertas Keturakis ir aktorė Dolores Kazragytė. Informacija tel.: (8-37) 22 31 44, www.kmn.lt.

23 d., antradienį, 17 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Kauno paveikslų galerijoje (K. Donelaičio g. 16) – pasimatymas su tapytoju, paveikslų „Karininkų puota“ bei „Damos“ autoriumi Arvydu Brazdžiūnu-Duse.

19 d., penktadienį, 13 val. VDU menų galerijoje „101“ (Laisvės al. 53) – personalinis skulptoriaus Leono Striogos turas po parodą „Geras žmogus“. Tai menininko parodos galerijoje „101“ uždarymo renginys. Skulptorių kalbins menotyrininkė doc. dr. Rasa Žukienė.

Vyriausasis redaktorius
Viktoras Rudžiškės – tel.: (8-37) 322244, (8-610) 67255
Referentė – Aurina Venislovaite – tel. (8-37) 322244
Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas –
Donaldas Kajokas (KAUKO LAIPTAI) – tel. (8-37) 322251
Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja –
Gražina Viktorija Petrošienė (TILTAI) – tel.: (8-37) 322266
Naujienų redaktoriai: Audronė Meškauskaitė – tel. (8-37) 322251, (8-610) 24983, Andrius Jakūčiūnas – tel. (8-611) 98945 el. paštas: jakuciunas@gmail.com
Apžvalgininkai: literatūra – Valdemaras Kukulas, Erika Drungytė; fotografija – Romualdas Rakauskas; muzika – Eugenija Žakienė; kinas – Gediminas Jankauskas.
Fotografai: Zenonas Baltrušis, Narcizas Freimanas.
Stilištė – Lina Navickaitė – tel. (8-37) 322251
Maket

Argentinos tango nostalgija

Eugenija ŽAKIENĖ

Baltijos gitarų festivalio koncertas, pristatęs argentinietiško tango profesionalus, alsavo visai ne žiemiška temperatūra. Programą „Buenos Airių debesys“ atliko žymus duetas iš Italijos – Giampaolo Bandini (gitara) ir Cesare Chiaccia (bandonija). Kone „sprogstantys“ nuo emocijų pertekliaus, jie skoningai derino muzikinio vyksmo akcentus – kurių atlikimo dramaturgiją, garsą kultūrą, iškalbingas pauzes, dinaminę skalę nuo vos girdimo *pianissimo* iki audringų proveržių. Lietuvos klausytojams ši muzikos sfera nėra naujiena, maždaug nuo 2000 m. dauguma atliekėjų, orkestų ir ansamblių įtraukia tango į savo programas. Stebino kitkas – girdėtų melodijų vingiai šių skambėjо neįprastai, priverč patikti išgyvenamo jausmo nuoširdumu ir tikrumu. Gitaristas palaimingai „skraidė“ jam tezinomose erdvėse, o jo partneris virpino bandonius, trio.

jos „balsą“ beveik kaip dainininkas, kvėpuodamas sulig muzikos frazėmis.

Duetas susibūrė 2002 m., greitai išpopuliariėjo, tapo nepamainos svarbiausių šio žanro festivalių dalyvis. Muzikai grojo daugelyje Europos, Azijos, Lotynų Amerikos šalių. Jų koncertai transliuojami didžiausių Italijos ir užsienio radijo ir televizijos kanalų. Abu atliekai dėsto žymiose muzikos akademijose, veda meistriškumo kursus. G. Bandini šiandien priskiriamas prie geriausių savo kartos gitaristų. Nuo 1990 m. jis nuolatos kviečiamas groti solo ir su orkestru į prestižines koncertų salės Italijoje ir užsienyje, bendradarbiauja su ižymiais muzikais. G. Bandini – Parma muzikos akademijos, „F. Tarregos“ akademijos ir Romos menų akademijos gitaros profesorius, Italijos ir užsienio gitaros konkursų žiuri narys. Jo jaunesnis kolega kviečiamas groti į populiarius tango muzikos ansamblius – kvartetus, trio.

Tango gimė XIX a. pabaigoje Argentinos sostinės Buenos Airių baruose bei viešnamiuose. Ši muzika buvo Europos emigrantų, vietinių ispaniškos kilmės „criollos“, tamšiaodžių ir čiabuvii susimaišymo produktas. Tango šaknyse susiraizgę įvairūs žanrai: andalūziškas flamenco, pietų Italijos melodijos, kubiečių *habanera*, afrikiečių *candombe* ritmai ir argentiniečių *milonga*. Ankstyvoji tango forma susijusi su nevaldomu peštyniu ir ginkluotu banditu pasauliu, dėl to šokyje atsispindi prievara, konfliktas. Toje kultūroje moteris simbolizavo Argentiną, o vyras – atvykstantį emigrantą. Tradicinės tango išryškina emigrantų pasamonejė glūdintią neviltį, nostalgiją, perkeldamas jas į personalinę nelaimingos meilės bei išdavystės dramą. Pirmieji tango muzikai grojo „trios“ – smuikas, gitara ir fleita, vėliau klasikinį tango orkestrėlių papildė iš Vokietijos „atvykus“ bandonija.

Gražinos Viktorijos PETROŠIENĖS nuotrauka

Italų duetas pristatė tradicinio tango kūrėjų programą, daugiau nei dėmesio į pagarbos išreiškės Astoro Piazzollos kompozicijoms. Šiam autorui geriausiai pažadavo išryškinti tango esmę – fatališkos, beviltiškos kančios, patį.

desperatiško praradimo jausmą. A. Piazzollos kūrinių ritmo pulsinimas, stebinančio tyrumo kūpinos melodijos ir šių dienų žmogui vis dar byloja apie meilę ir nostalgiją, leidžia išgirsti save patį. Nežmoniškomis baltymų ir doingo dozėmis „pripumpuoti“ ir randų išraižyti raumenys, beveik iki juosmens ilgi plaukai, po plastiinių operacijų veide sustingusi skausmo ir pasišlykštėjimo kaukė – visa tai verčia mus galvoti visai ne apie sveiko kūno ir šviesios sielos harmoniją. Greičiau prisimeni daktaro Frankensteino monstrą, legendinį Golemą, barbariškų mitologijų kolosą, priverstą gyvulisku skausmu tenkinti pramogų išroškusios publikos įgeidžius. Rendis ne kartą bandė pabėgti iš šio smurto persiskusio pasaulio, bet kaskart, tarsi kažkokio galinto magneto traukiamas, vėl sugriždavo ten, kur nėra vienos žmogiškumui – tik kova be jokių taisyklių. Nes jis – „Taranas“, o rings – jo Edeinas. Kai Rendlas bus išvarytas iš savo rojaus, taps aišku, kad jo likusi gyvenimo dalis virs lėtu ir skausmingu merdėjimu. Todėl ši istorija negali turėti tradicinio hollividinio *happy end'o*.

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Imtynininkas“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienį, vasario 23 d., Kitokio kino klube žiūrėsime JAV režisieriaus Darreno Aronofsky dramą „Imtynininkas“, tapusią tikra kinematografinio pasaulio sensacija. Mat šiuo filmu į pirmojo ryškumo zvaigždžių gretas sugrįžo aktorius Mickey Rourke'as, kurio karjera buvo jau seniai nusmukusi į marginalinius Holivudo pakraščius. Daugeliu prizų apdovanotas „Imtynininkas“ patiko ir kritikams, ir žiūrovams. Savo simpatijas milijonai dekingų žiūrovų M. Rourke'ui paskyrė už tai, kad šis surado savyne jėgų atsiesti po ilgai užsiėsusios ir negailestingos savidestrukcijos. Dar pamename, kaip sėkmingai prasidėjusios

karjeros už vaidmenis filmuose „Devynios su puse savaitės“ ir „Laukinė orchidėja“ M. Rourke'as buvo vadintas sekso simboliu, nes sugebėjo savo herojuose suderinti senamadišką romantizmą ir brutalios natūros proveržius. Vėliau šie charakterio bruožai buvo papildyti depresyvia energija, kad visų šių dėmenų „sprogstamasis mišinys“ sukrėstu žiūrovus „Angelo sirdyje“ arba „Drakono metuose“. Vėliau, deja, tokį kūrybinių aukštumų pasitaikydavo vis rečiau, o antarūšiai vaidmenys trečiaeiliuose filmuose vertė aktorių tramdyti savo temperamentą ir vis skaudžiau vegetuoti.

Ziūrint „Imtynininką“ sunku patikėti, kad tai, ką tu matai, yra kinas. M. Rourke'ui žodis „suvaldino“ šį kartą visai netinka. Jo „Taranu“ pramintas kovotojas ringe Rendlas Robinsonas – pašelusio temperamento sportininkas – yra šiuolaikinis gladiatorių, kaskart į areną išeinantis tarsi paskutinį kar-

ta. Nežmoniškomis baltymų ir doingo dozėmis „pripumpuoti“ ir randų išraižyti raumenys, beveik iki juosmens ilgi plaukai, po plastiinių operacijų veide sustingusi skausmo ir pasišlykštėjimo kaukė – visa tai verčia mus galvoti visai ne apie sveiko kūno ir šviesios sielos harmoniją. Greičiau prisimeni daktaro Frankensteino monstrą, legendinį Golemą, barbariškų mitologijų kolosą, priverstą gyvulisku skausmu tenkinti pramogų išroškusios publikos įgeidžius. Rendis ne kartą bandė pabėgti iš šio smurto persiskusio pasaulio, bet kaskart, tarsi kažkokio galinto magneto traukiamas, vėl sugriždavo ten, kur nėra vienos žmogiškumui – tik kova be jokių taisyklių. Nes jis – „Taranas“, o rings – jo Edeinas. Kai Rendlas bus išvarytas iš savo rojaus, taps aišku, kad jo likusi gyvenimo dalis virs lėtu ir skausmingu merdėjimu. Todėl ši istorija negali turėti tradicinio hollividinio *happy end'o*.

Savaitgalis prie televizoriaus

Ties jausmu riba ir už jos

Gediminas JANKAUSKAS

Geriausiu šio savaitgalio filmu herojams bus lemta atsidurti anapus gėrio ir blogio arba pakliūti į painius jausmų bei geismų labirintus. Nors filme „Dangaus karalystė“ (ketvirtadienis, 22.00 val., TV6) atgyja seniai istorijos verpetuoje prąžuvusių kryžiaus žygį į Jeruzalę laikai, pati tema pasirodo itin aktualiai būtent dabar, kai Jungtinės Valstijos su savo sąjungininkų leģionais kariauja visai netoli Viešpaties žemės Afganistane. Tik ši kartą ne ugnimi ir kalaviju, bet kur kas modernesnais žmonių naikiniu ginklais. Todėl ir finalinis komentaras apie, deja, per šimtmečius taip ir neatrastą Dangaus karalystę žemėje skamba kaip perspėjimas ir nelinksmas apibendrinimas.

„Dangaus karalystė“ įdomi dar ir tuo, kad autoriams siužetas le-

džia pasamprotauti ne tik apie seniai vykusius konkretius karus už galimybę paimti į savo rankas šventają relikviją, bet ir apie šiai laikais galingą dviejų pasaulių priešpriesą – Vakarų ir Rytų, katalikybės ir musulmonų religijos. Ši konfliktą įkūnija ir pagrindiniai herojai – anksti į riterius išsventintas jaunas ginklakalys Balianas (jį suvaidino merginų numylėtinis Orlando Bloomas), apvaizdos valia tapę Jeruzalę ginančių kryžiuočių karo vadų, ir arabų sultonas Saladinas, pasiryžęs bet kokia kaina šтурmuoti Šventajį miestą, kuriame buvo nukryžiuotas Jėzus Kristus. Ir čia ne tiek svarbus religinių ginčas, kiek dviejų priešiškų pasaulių konfliktas – kruvinas, negailestingas ir nepriapžistantis jokių kompromisių.

Panašus yra ir aukščiausio lygio politikos pasaulis, kuriame ne-

retai laužomi išstatmai, bet šias brutalaus smurto istorijas stengiasi paslepsti nuo paprastų mirtinų. Pagal Davido Baldacci romaną sukurtame filme „Absoliuti valdžia“ (ketvirtadienis, 22.40 val., LNK) seifų atidarymo virtuozas Liuteris Vitnis (jį suvaidino filmo režisierius Clintas Eastwoodas) kartą sėkmingos operacijos metu tampa prievertas į žmogžudystės liudininku. Gindamas moteris peiliu bando nudurti sadistišką vyriškį, bet pati žūva nuo jo apsauginių. Pasirodo, kad tai buvo JAV prezidentas.

Ne tokio valstybinio masto konfliktus regėsime puikiuje psychologinėje dramoje „Skandalu užrašai“ (šeštadienis, 22.00 val., TV3). Britų režisieriaus Richardo Eyre'o filme aistros kunkliuoja vienoje Londono mokykloje, į kurią atvyksta jauna mokytoja Šeba Hart.

giau, Endriu suranda patikimą informatoriją, dabar dirbantį siužėvę.

Biografinė drama „Ties jausmu riba“ (šeštadienis, 23.40 val., TV3) panardins mus į muzikos pasaulį ir plačiau supažindins su legendinio JAV dainininko Johnny Casho gyvenimu. Jaunystėje jis rinko medvilnę, giedojo bažnyčios chore, basseti po Jungtines Valstijas, tarnavo karinėse oro pajėgose. Paskui tapo balsu, visiems laikams pakeitusiune tik kantri muziką, bet, ko gero, ir visą rokenrolo istoriją. Johnny pagarsėjo ir tokiu nesuvaldomu charakteriu, jog, palyginti su juo, daugelis šiuolaikinių roko muzikos skandalistų atrodė kaip neapsiplunksnavę geltonsnapiai. Bet šlovė, regis, visai nesugadino publikos numylėtinio. Gastroliai kartu su Elviu Presley ir Jerry Lee Lewis, Johnny Cashas visą gyvenimą buvo nepataisomas romantikas, mylejės vieną vienintelę moterę.

Vėlės sekmadienio „Snobo nakties“ seansas parodys Williamo Shakespeare'o „Otelo“ (23.25 val., LNK) ekranizaciją, kurioje Venecijos maurų suvaidino juodaodis JAV aktorių Laurence'as Fishburne'as, o jo tamsiuosius pavydo gailus kurstantį Jagą – britų aktorių Kennethas Branaghas, pats ne kartą kūrė filmus pagal nemarius W. Shakespeare'o šedevrus („Henry V“, „Daug triukšmo dėl nieko“, „Tuščios meilės pastangos“, „Hamletas“).